

B1197

E. Peterson.

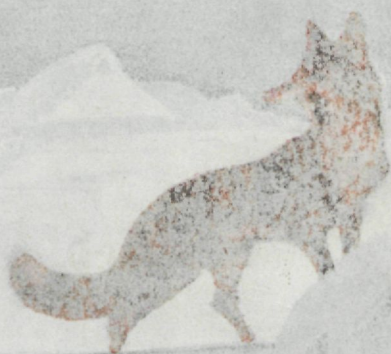
Ennemuistsed jutud einuwaderist ▣ Rebasest

Kunstniku R. R. Hirsch'i joonistustega.

Tallinnas, 1912.

Tallinnamaa kooliõpetajate vastastiku-
abiandmise Seltsi kulul.

E. Peterson

Ennemistad julid

einuwaaberist Repasset

Kunstler R. Hirsch Jochstetter

Talman 1912
Talman's Bookstore
Talman's Bookstore
Talman's Bookstore

Laske jutud nr. 2.

Ennemuistsed jutud
Reinuwaderist
□ □ □ □ **rebafest**

Ernst Peterson'i jutustatud.
Kunstniku R. R. Hirsch'i joonistatud.

::

Tallinnas, 1911.

::

Tallinnamaa koolidpetajate wastastiku-abiandmise Seltsi kulu.

Ennen joulukuuta 1952

Ennen joulukuuta 1952

Ennen joulukuuta 1952

Ennen joulukuuta 1952

Ennen joulukuuta 1952

J. ja A. Paalmani trükk, Tallinnas.

Safatufeks.

Armsad olid mul need õhtud, mil isa meile ennemuistseid juttusid puhus, meid sülle wõttis, tasa põlvedel sõidutas, wahel härjapilli löi, hüpatas ja mängitas; armsad olid nad! Puhus siis isa meile lugusid kõigesugustest imelikkudest ja igapäewastest juhtumistest, huntidest ja karudest, rebastest ja targaißt lindudest, heast ja haltwast wennast, isesaagivatest saagidest, iseraiuwatest kirwestest, tuulest ja tormist ja tuhandast muust asjast.

Kuulasime siis wennaga hinge kinni pidades imejuhtumist, panime inimeste ja loomade tarkust imeks ja küsisime isa käest: „Alga kuidas loomad said rääkida, nad ei oska ju kõneleda!“

Isa wastas naljatades: „Wanasti, siis oli kõik teisiti; siis olid kiwid pehmed, ja linnud rääkisid, ja wesi põles...“ Meie ei jõudnud head meelt pidada.

Isa aga laulis:

Siis oli, siis oli, hellad wennad,

Siis oli kallid kaimukesed,

Olid ajad imelised:

Koerad kündsid, härjad hauksid,

Koerad kündsid koppelis,

Härjad hauksid haawikus!...

Lammas läks laudile munele,

Kanal olid kaksiktalled,

Lehmal lauku täkukene...

Toas oli tulbas fangi sambaks,

Rajukoos oli katla winnaks.

Järwed jooksid, jõed põlesid,

Kerilauad keetsid leenta;

Wokkid worsta weeretasid;

Lehmi sarwist lüpseti...

Siga läts tööle, mööd oli wööle,
Rasfil olid kannused jalas.

Liblika pea oli lumine!
Rits läts killa-wooriga,
Lammaš oma aamiga,
Konn aga kolme koor-
maga

Riia linna wiina
wiima...

Siis oli kirpu kilgi
suurus...

Ritsikas rebase suurus...
Resaparmu pardi
suurus...

Wana hunt oli härja
suurus...

Siir siis istus, müts
oli peas,

Tõmbas tobi-piibukest,
Ujas juttu Sarjumaast,
Tarka juttu Tartu-
maast...

Ja siis hakkas
alles päris jutt
peale!

1. Rebane saab taadi ja eidega tuttavaks.

Elasid kord suure metsa ääres talus taati eite, kellel kena tütar, pisikene Pillekene oli.

Palus pisikene Pillekene kord metsa marjule minna. Taat oli küll wastu, aga kui Püll pisarsilmil palus ja mitte sugugi kaugele ei lubanud minna, waid muidu metsa ääres marju korjata, ja kui eit ka just wastu ei olnud, et „las laps läheb peale,“ siis ei keelanud ka taat — ja Püll läks metsa, korrw käes!

Päew hakkas juba õhtusse jõudma. Nutawad eite taati: Pille pole!

Sirm ajab eidele higi otsaesisele; taadi süda wäriseb sees: ehk on hunt hullu teinud; karu kawal kurja teinud; rebane Pille rebinud?...

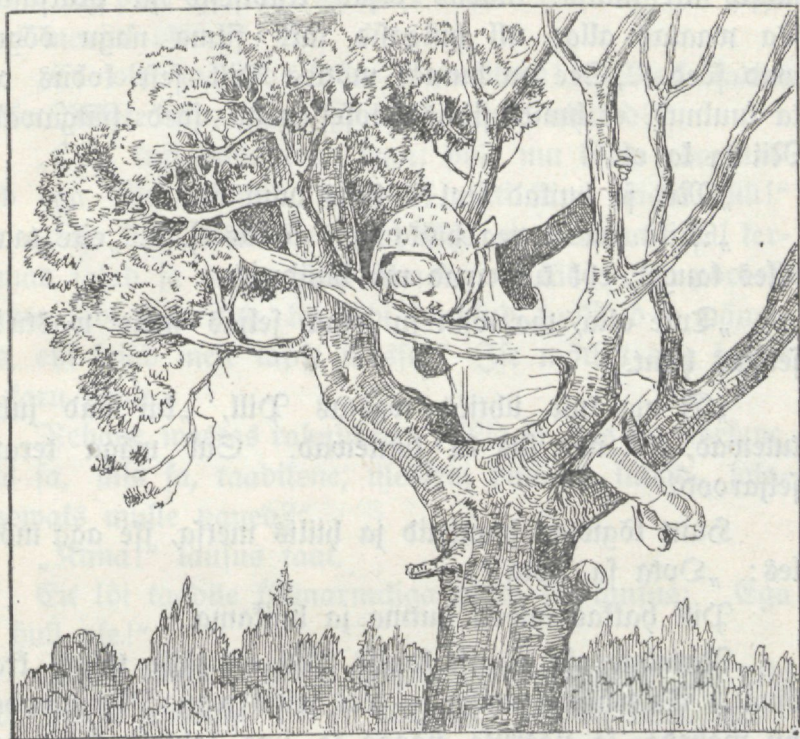
Ei aitanud muud midagi, kui läksid Pille otsima. „Püll, ae... ae!...“ hüüdis eit heledalt; „Püll... Pilleke...“ kostis taadi heal! Uga keda ei olnud, see oli Püll! Kuulis karu, metsa kuningas, eide taadi huikamist, tegi naeruse näo ja mõtles: „Do... suu täis on hea!“ ja kadus kõre poole.

Kuulis hunt eide taadi hüüdu ja urises: „Ee-e, fellest saan hammustada!“ ja läks laane poole.

Kuulis rebane eide taadi hädaldamist, — ja nagu ta wana kawal loom on, mõtles ta: „Aa — siin wõib midagi teenida!“ ja pistis padrikusse, et saba aga wälkus!

Püll oli metsa ääres marju otsinud, suure marja noppimise õhinaga aga sügawasse metsa läinud ja wiimaks nii kaugele, et enam tagasi ei oskanud tulla! Sirm tuli Pillele peale: hakkas teine jooksuma... jooksis, jooksis, — pillas marjad maha ja hakkas nutma. Nuttis ta tükk aega, kuni silmad punaseks läksid. Selle aja sees oli aga päe looja ja ilm widewikku läinud. Ei jäänud Püüel muud nõu järele, kui puu otsa ronida, et seal ööd läbi olla ja hommikul jälle uuesti teed otsima hakata.

Istus Pill suure männa harude wahel ja nuttis.
Korraga... krabin... Pill waatas maha: puu all

seisis suur karwane karu, tõstis nina ülesse ja wedas haisi.

„Mis sa nutad seal?“. küsis karu jämeda healega.

„Ma'ps pea nutma!“ wastas Pill, „läksin metsa marju noppima, eksisin ära ja ei oska enam koju minna!“

„Pole wiga,“ wastas karu, „tule aga alla, istu mu selga, ma wiin su koju eide taadi juurde. Nad otsiwad juba sind!“

„Ei ma tule ühti,“ wastas tütarlaps, „kui nad juba otsiwad, küll nad mind siis ka leiawad. Sul on wäga karwane kasukas!“

Mõmisedes läks karu metsa. Pill hakkas aga hui-
kama. Waewalt oli karu kadunud, kui Pill jälle sam-
musid alt kuulis: kuivad oksad krabisesid ja praksusid.
Ta waatas alla: all hiilgasid kaks silma nagu õõga-
wad sõed. „See on hunt!“ mõtles Pill, sest kodus oli
ta kuulnud, et hundi silmad öösel nagu sõed hiilgawad.
Nii ta ka oli.

„Mis sa huikad seal?“ küsis hunt alt.

„Miks ma ei pea huiutama!“ rääkis Pill, „eite taati
alles kaugel, ehk kuulewad mu hiiüdu!“

„Tule alla, ma wiin su oma seljas neile wastu!“
seletas hunt.

„Ei ma tule ühti!“ wastas Pill, „kui nad juba
tulewad, küll nad siis ka kuulewad. Sul wäga teraw
seljarood!“

Sunt lõgistas hambaid ja hiilis metsa, ise aga mõt-
les: „Dota sa, oota!“

Pill hakkas uuesti nutma ja huiutama.

Natukesel aja pärast kuulis Pill alt jälle tasast kra-
binat. Ta waatas maha, — seal seisis wana Reinuwader
nii maheda ja naeruse näoga ja ime lahkest küsis ta:
„Mis sa pisikene Pillekene nutad seal nii üksi!“

„Miks ep nuta,“ wastas Pill, „läksin metsa marjule,
eksiisin ära — ja ma ei tea sugugi, kus kodu on?“

„Pole wiga, lapsukene,“ lausus rebane ja mõtles:
„Ma wiin lapse eide taadile koju ehk saan nende käest
mõne kana,“ ja rääkis edasi: „Ole sa aga siin wagusi,
muidu hunti karu kuulewad sind ja murravad su ära;
aga mina jooksen koju ja räägin, kus pisikene Pillekene
on. Ära nuta kedagi, ole aga, ilus laps, wait!“

Pill jäi rebase nõu peale ka wait. Ise lippas aga rebane eide taadi vastu, tegi maheda näo ja rääkis: „Tere ka, pere isa, tere ka, pere ema! Miks teie nii hilja weel marjul olete?”

„Ei ole marjul, kulla waderikene! Meil kadus pisike Pilleke ära. Ega sina teda pole näinud?”

„Deh, kust mina teda tean: pole mu kõrw teda kuulnud ega film näinud... aga hunti karu nägin küll!”

„Oh, kulla waderikene,” hakkas eit paluma, „sul kergetemad jalad ja teravamad filmad; otsti läbi põõsa pooled, waata läbi waarikud, käi läbi kuusikud, kuusikud ja männikud, ehk leiad meie lapse ülesse!” Ise mõtles aga hundi ja karu peale.

Rebane wastas rahulikult: „Mis sa, mis sa, eidekene, mis sa, mis sa, taadikene, ülesleiu hinnaks lubad, jala-waewaks mulle paned?”

„Kana!” lausus taat.

Eit lõi taadile küünarnukiga pihta ja lausus: „Ega sa hull ole!”

„Ühest wähe!” tingis rebane, „otstige ise!” Ja pidi juba metsa jooksuma, kui eit tellima: „Kuule, kulla waderikene, otsti lapsuke ülesse! Ei ole kana wähe! Mul on kirju kana, ilus raswane...”

„Olgu!” hüüdis rebane ja kadus metsa.

Rebane jooksis siia, jooksis sinna... ja oli warsti tagasi.

„Kas leidsid?” küsisid wanad.

„Mis ma nüüd leidsin: pime natukene! On nagu keegimänna harude wahel; saad sa nüüd pimedas aru, warese pesa wõi mis ta on?” rääkis rebane kawalalt. „Eks tulge, waadake ise!”

Läksid: rebane ees, eite taati järele; said männa juurde, eit waatas ülesse — Pillekene!

Nüüd polnud rõdmul otsa ega aru. Püll tuli puu otsast maha ja eite taati wiisid tütre koju. Järel käis aga rebane, sest tema suu jooksis ju kana järel wett.

Sunti karu olid aga wihased, et nende käest nii-sugune ilus suutäis ära wiidi ja mõtlesid, kuidas wana-mehele kätte maksta. Rebane sai kirju kana kätte — ja oli oma kawalusega wäga rahul.

Eite taati õpetasid aga Pille, et see enam iialgi üksi metsa ei läheks...

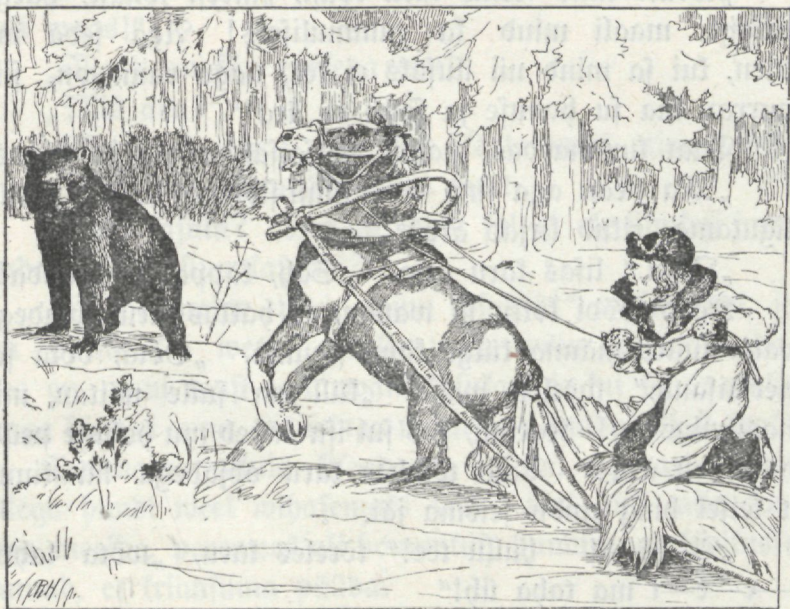
2. Karu ja hunt tahawad taadile ja eidele kätte maksta.

1. Läks aega, mis läks, eite taati ootasid küll fewadet aga see ei tulnud ega tulnud. Ütles eit taadile: „Ruule, wana, puud on otsas; mine too metsast puid, pole enam kildugi paja alla panna ega halgugi ahju kiitta ja leiba küpsetada!“

Taat pani hobuse ree ette, pistis kirwe wöö wahale ja läks ruunaga metsast puid tooma.

Waewalt oli ta metsa saanud, kui määratu suur karu, nagu pool heina saadu, wastu tuli. Sobune hakkas loortsuma ja otsepüüsti ajama; karu aga lausub: „Tere, tere, pereisa, kuhu siis nüüd ruttad?“ Ise aga waatas altkulnu ilusa, rammusa ja rummulise ruuna peale.

„Puud lõppešid otsa, metsawahi isand,“ wastas wana ja wõttis lotu maha. „Ega teeldust pole?“

„Keelust nüüd seda korda küll kõneleda ei maksa; aga ütle mulle, kes su hobuse nii ilusaks rummuliseks tegi?“ küsis karu ja ei saanud filmi hobuse pealt ära pöördä.

„Jkka ise!“

„Kas sa siis maalri tööd ka oskad?“ küsis karu täis uudishimu.

„Mina wõeh? Oo, — selle peale olen ma esimene meister: Mängla mõisa on seest ja wäljastpoolt kõik minu maalitud!“

„Sore wanamees,“ lausus karu. „Kui sa sihuke osaw mees oled, kas sa mind ka ei saaks rummuliseks maalida?“

„Küll ja küll: nii luidas metsawahi isand aga ise poorib!“

„Seake küll!“ tellis karu edasi, „meest sõnast, härگا sarwist: maali mind ka rummuliseks! Uga seda ma ütlen, kui sa mind nii ilusaks ei tee, nagu ruun on, siis murran ma su hobuse ja söön ta ära!“

Taat kummardas maani metsajätsanda ees ja sõnas:

„Ma pean aga sinu enne kinni siduma: hakkad pärast liigutama, rikud kirjad ära!“

„Olgu,“ lisas karu otsa. „Säh, käppa kui mända!“

Räed löödi kofku ja wanamees hakkas karu ohjadega wana suure männa külge kinni siduma. „Dota, oota sa, metsajätsand,“ mõtles wana, „küll ma sulle näitan, mis maalimine on! Ratsun, kas sul isu läheb mu hobuse peale hüümisest ära!“ Taat tõmbas karu ohjadega nii kinni, et teisel hing rindu seisma jäi.

„Ä—ä—ä— hullu tee!“ tõreles karu, „wõta lahti; e—e—e—i ma taha üh!“

„Pole wiga!“ naeris wana ja sidus karu nõnda kinni, et teine iitsatadagi ei saanud. Siis tegi tule ülesse, pani kirwe tulde, — ja kui kirwes punaseks oli läinud, hakkas ta karu rummuliseks kõrwetama, nii mis kasu- kas aga suitses!

Karu pistis mõirama, nagu oleks tal wiimane häda käes olewat ja rabeles, mis jõudis! Ohjad rebenesid ja karu pistis padrikusse, et lepad loogus!

„Sead teed, metsajätsand,“ soovis wanataat põgenejale weel takka järele, sõitis metsa ja tõi puud koju.

2. Suwel hoidis eit metsa ääres lambaid. Rõik kari oli walge, oinas ainult must. Sundil oli eide peale süda täis ja ta püüdis parajat pillu pöösa taga maas waritsedes, et kõige paremale lambale selga karata. Eit juhtus aga hunti nägema ja hakkas taplema: „Sust hä-

bemata! Kas saad minema! Mis sa wedeled seal kõhuli maas!"

"Ma pean siin enesega aru!"

"Mis aru?"

"Ma ei saa aru, kust see üks lammas minu kasuka omale selga on saanud?" sõnas hunt.

"Sinu kasuka? Surjah, häbi sul ei ole sihukest juttu ajada! Või sinu kasukas?!"

"Ei, perenaine, päris minu kasukas!" urises hunt, ja juu jooksis tal wett. "Selle peale võin ma wanduda! See on minu must ja karwane kasukas, ja kui sa ta mulle heaga kätte ei anna, siis võtan ta kurjaga lamba seljast ära!"

Perenaine tahtis kiskendama hakata, aga arwas, et sellega hundi weel wihasemaks teeb; seal tuli talle forraga meelde, peremees oli hommikust hundirauad lepikusse pannud, et kriimsilma püüda.

"Kuule, wa kallid Võsa-Willemitene," palus perenaine, "kas sa aga sellepeale ka julge oled ja wanduda võid?"

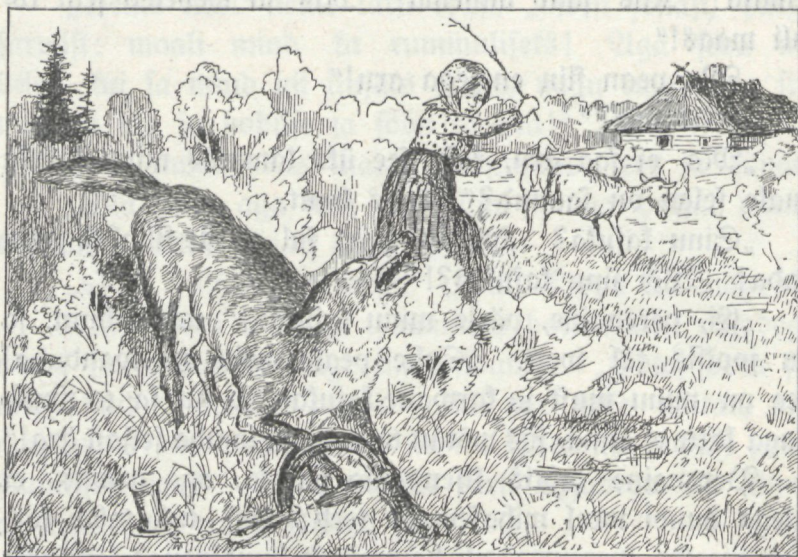
"Võin!" kiskendas hunt.

"Noh, kui võid, siis läheme wandele," rääkis perenaine. "Siin ligidal põdsastikus on wanne; tule ja wammu!" Hunt oli nõus.

"Pane nüüd käpp aga siia peale," käskis perenaine, "ja wammu, et see sinu kasukas on!"

Waewalt oli hunt käpaga raudu puudutanud, kui need kofku plaksatasid, — ja kriimsilm oli käppapidi lõksus.

Perenaine jooksis koju taadi järele, et see hunti tuleks ära tooma. Kui nad aga tagasi jõudsid, oli hunt kadunud: muidu käputäis käpa karwu oli weel raudade wahel.

Siilitas taat, pahandas eit — ja läksid jälle igaiüts oma töösse: eit lammaste karja, ja taat põllu peale.

3. Pahandas taat, et eit hundi ära oli lastanud minna, ja mõtles, kuidas raudasid nõnda seadida, et hunt enam ära ei jookse, kui korraga keegi teda libedasti kaela pealt hammustas. Taat äigas äritatud kohta, — ja pihku jäi parm!

„Uhk fina igawene inimese piinaja!“ wihastas taat; pidi teise sõrmede wahel peeneks pigistama, aga halastas tüütaja peale, pani talle õlekõrre sappa — ja lastis lendu. „Noh, wii teistele palju terwist, et nad nii häbemata ei ole!“ lausus taat lendajale järele.

Esimese hooga pidi parm maha kukkuma, nii walus ja raske oli koorem; wõttis aga kõik jõu kokku ja lendas

metša poole. „Niisugust asja küll kätte maksmata ei või jätta!“ mõtles parm ja istus metšas ühe lehe peale.

„Kes seal puud purustab?“ küsis korraga jäme heal alt.

„Eks mina ikka!“ pirises parm.

„Tule aga alla!“ käskis karu, „muidu kufud kõige oma palgiga mulle sealt kaela: tapad teise surmamullaks!“

Waewalt, waewalt sai parm enese alla lasta.

„Kuule, wennas, mis teivas sul seal sabas on?“ küsis karu.

„Mis sa oled rõuges olnud, onu?“ päris parm.

„Oh, wennas,“ kaebas karu, „kõik selle taadi süü, kõrvetas teine talwel tulise kirwe põhjaga mu üsna lapi-
liseks! Alga seda ma talle küll ei jäta!“

„Ra minule pani taat selle hirmsa palgi sappa!“
pirises parm. „Ole hea, onu, ja võta ära!“

Karu võttis parmu pihku, läks teise käge õlekõrt püüdma, ei oskanud niisuguse peenikese asjaga ühtigi ümber käia — ja pigistas parmu puruks.

„Sa heldekene, misjugune õrnakene!“ urises karu ja wiskas parmu maha.

Korraga kuulis ta hoigamist, mis ikka ligemale ja ligemale tuli.

Sunt tilpas kolmejalga, tõstis käppa wahel suu äärde, puhus peale, raputas ja nuttis.

„Hei, hei — wana-tädi poeg!“ hüüdis karu, „mis lulli sa nüüd lööd?“

„Oh, ära päri — filmist tuleb tuld wälja . . . nii hirmus walus; waewalt sain aga käpa weel kätte!“ Ja hunt rääkis oma loo ära, kuidas lammas tema kasuka oli ära warastanud, kuidas tema seda nõudma läinud, aga perenaine tema wandele wiinud ja wanne teda nii pigistanud, et surm waraks.

Selle nutu peale oli rebane ka sinna jõudnud, kuulask pealt ja aitas nutta.

„Seda meie temale küll ei jäta!“ wandus karu.

Rebane äsfitas künnu otsast: „Ega maksa ka jätta!“ „Ja peab seda saja võrra tagasi saama,“ lubas hunt. Rebane aitas järele: „Ja saab ka!“

„Kas ta sulle ka midagi paha on teinud?“ küsis karu.

„Jah, tegemata wist,“ luiskas rebane. „Mullu lubas mulle karjaskäimise eest, kui wana Muri haige oli, kirju kana. Sain teise kätte: oli kõwa nagu puu-juurikas! Näeh, murdsin filma hambal tüki otsast ära. Sihutene kah!“

„Sihutene kah!“ poolisid hunti karu järele, „ta peab aga saama!“

Ja hunti karu wõtsid nõuks taadi ja eidele kõik kurja kuhjaga kätte maksta, mida rebane kõrwalt toetada lubas.

„Sina terve mees,“ tellis hunt, „waata järele, millal paras aeg on, ja siis lähme!“

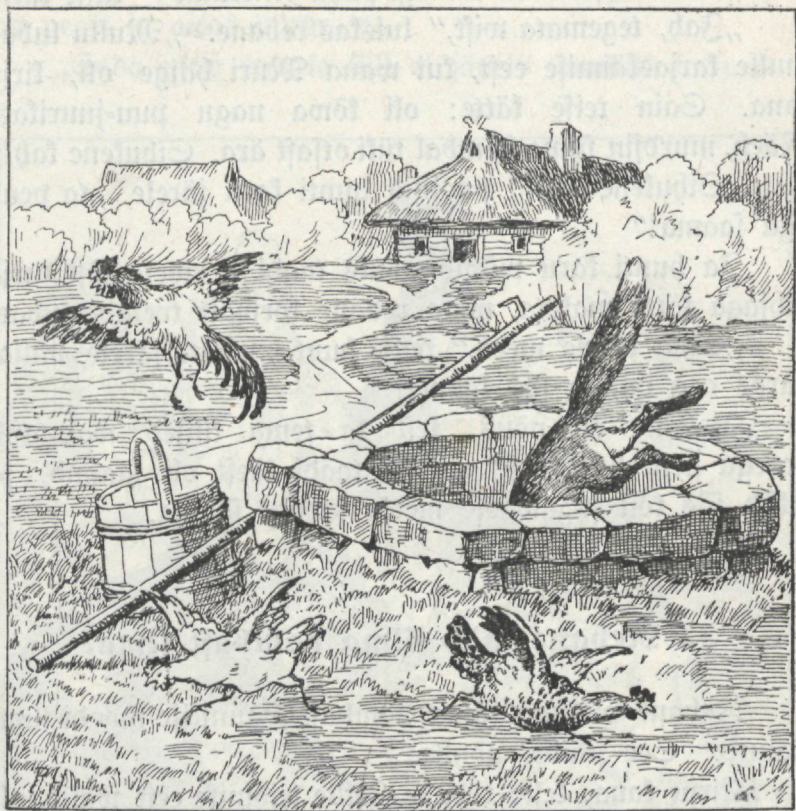
Rebane oli nõus, sest ka tema küljed walutasid praegu neist hoopidest, mis ta taadi käest oli saanud, ja läksid siis kõik sügawasse metsa südant sööma.

3. Rebane jääb filma hambast ilma.

Rebane oli aga filma hambast koguni ise moodi ilma jäänud. See sündis nõnda:

Kirju kana, kelle rebane Pille leidmise eest wälja oli petnud, oli temal ammu söödud. Magus kodulinnu liha ajas waderile kange isu peale weel kanaküpsist saada. Taati eite olid põllu peal töös. Seda nägi rebane ja läks tasa hiljusesti õue peale. Ilm oli kangesti palaw, — ja kanad olid kaewu äärde jooma tulnud.

Sala, salajas hiilib rebane nende poole: ise wahib ühtelugu kõige ilusama kana peale ega pane tähelegi, et kaew lahtine on. Rääp libises — ja — sulpssti! oli rebane kaewus. Önn oli, et aeg kuiv ja kaewus wett wähe oli, muidu oleks rebane oma eluga selle nalja maksnud.

Aga kukkumine oli jüisgi nii õnnetu olnud, et ta oma silmahambal vastu kajakkeid tüki otsast ära oli lõõnud.

Õsimesest kukkumisest oli rebane nii põrutatud ja ehmatanud, et ta arugi ei saanud, mis oli süündinud, ja kus ta oli: wesine, poolpime ja ülewal pea kohal pisutene tüff finist taewast! Rülma wärinad ajas see mehikesele peale.

Selle aja sees oli wanal keerusarwedega mustal oinal, fessel samal, kessel hundi ütlemise järele tema kasukas

kanda oli, juurest palawusest külikas kõrwema hakanud. Läks teine kaewu äärde waatama, ehk saab juua. Mollid ja künad olid aga kõik tühjad. Waatas wiimaks kaewu — ja nägi rebast.

„D—o—o!“ hüüdis oinas, „näeh, kus loom! Üsna kaewu roninud palawaga: Mäta mulle ka juua!“

Müüdis sai rebane alles aru, et ta kaewus oli.

„Tere jumalime, pereisa!“ rääkis rebane maheda healega. „Ära pahaks pane, et ma siin olen!“

„Mis pahaks!“ kurjustas oinas. „Noh, mis sõge sa seal teed?“

„Ei midagi, pereisa!“ helletas rebane edasi. „Ä' pahaks pane, papakene! Mul oli ülewal kangesti soe: eks tulin siia wilusse! Siin na' hea wilu ja weel nagu kristall!“

„Waata kawalat!“ imestas oinas; „wõi seal hea? — Ja minul keel tahab suhu ära kuitwada: süda üsna nõrk!“

„Eks ta ole, papakene! Süppa aga sisse; küll on siin hea jahe olla!“ ufutas rebane.

Ilma, et oinas kaua oleks aru pidanud, kargas ta alla, nõnda mis weel pahwatask; wee piisad lendasid aga ülesse!

„Jumal hoidku ka olemast wõi elamast!“ hurjutas rebane. „Mitte hoiatagi teine: pidi praegu teise ära tapma! . . . Hoia, hoia natuke sinna poole!“ Dinas raputas wett willade pealt maha ja jäi kaewu seina äärde seisma.

„Oh, sa heldekene,“ taples rebane, „ära tahab minu pigistada! Tõuse natuke püsti, pane esimesed jalad kaewu seina wastu ja toeta pea sarwedega ülesse!.. Ära pigistab!“

Dinas, wa' hea mees, kuulas sõna: tõusis tagumiste jalgade peale, tõstis esimesed jalad vastu kaewu seina ja toetas pea sarwedega ka vastu seina, et rebasele ruumi

anda. Rebane kargas aga vana selga, sealt — krapsti! — sarwede peale ja sealt — wiuh! — wälja!

Enne kui Dinan asjast aru sai, oli rebane ammu juba oma teed!

Ranad olid selle aja sees õue pealt kadunud nagu tina tuhka. Waatas rebane ümberringi, nuuskis teine... ja läks tühja kõhuga metsa poole.

Põllu peal tegid eite taati

alles tööd ja kann hapupiima wedelaga seisis põõsa ääres.

„Ehk saab sealt midagi hamba allapiista!“ mõtles rebane, läks ligi, tõstis teise käpaga kaane ülesse ja pistis pea sisse.

Eit oli seda nägema juhtunud. „Surjah, waata ikka, mis sõge teeb: solgib meie jooma-aja ära!“ hurjutas eit.

Taat nägi, tõmbas wembla, jooksis rebase juurde ja hakkas wõdrast niipeldama. Suure waewaga sai rebane pea kätte ja pistis põgenema, muidu oleks leitsakas läinud!

Taadi meel oli väga pahane, et kasuka-krae jälle metsa jooksis. Rebane silis aga külgesid ja mõtles, kuidas taadile kõik seda kätte maksta.

Dina käsi käis aga kaewus üsna pahasti! Efti oli teisel üsna hea: jõi janu ära, suur soe hakkas ta lahutama, aga warsti hakkas wilu. Hüüdis teine appi, aga abi toojat polnud kufagil. Shtu eel, kui perenaine koju tuli ja kaewule wett läks tooma, leidis ta wärisewa vina kaewust, kufsus taadi ta sinna ja kahetsesti kisti oinas kaewust wälja. Palgaks sai weel paar patšu taadi käest laudjasse!

Siidames ootas aga oinas aega, mil rebasele pettuse eest palka wõis maksta. Ja see aeg tuli ka!

4. Rebane, hunt ja karu maksawad taadi ja eidele kätte.

Wiimane watt, mida rebane taadi käest oli saanud, täitis väga ta hinge ja ta mõtles tõsiselt selle üle järele, kuidas pererahwa peale langeda, et kõik nende kanawara omale saada. Uga parajat pilku ei tulnud.

Selle aja sees oli hundi käpp ja karu küljed ka ära paranenud, ja metsloomad ootasid aga aega, mil taadi talusse külasse minna.

Mida kauem aga rebane kättemaksmise üle järele mõtles, seda enam sai talle selgeks, et maja peale üksnes siis wõib langeda, kui taati eite kodu ei ole.

Res pidi temale sellest teada andma?

Arutas ja arwas, et kõige parem oleks wana musta kasši Hintsu käest seda teada saada. Läks ka rebane talu poole teele. Warsti sai ta kasšiga toa taga kofku, kus see hiirefid waritses ja teretas. „Tere ka, tubane turtšu!”

„Sumalime, Reinu isand! Ruhu siis jalad kannawad?”

„Esiteks: nii sama, teen jälgi, ja teiseks: oli peremehega ka asja!” diendas rebane.

„Mis sa töid oma kasukat talle puhastada?” küsis kasš pilgates.

„Ei, ma tulin endise puhastuse eest raha maksuma!”

„Aga peremeeft pole praegu kodu!”

„Eh! wõtab perenaine jutule?”

„Pole teda ka kodu!”

„Millal siis kofku saab?” küsis rebane tõsiselt.

„Ei enne homme õhtut pole juttugi,” seletas kasš, „nad läksid teistre pulma!”

„Wõi nii!” imestas rebane. „Siis pole muud, kui pean koju minema!” Ja läks sellest teistele teatama, et paras aeg on tulnud.

Rebast oli aga kuff kogemata näinud. Waewalt oli rebane kadunud, kui kuff kasši juurde läks ja küsis: „Kas külalisel midagi uudist ka oli?”

„Polnud ühtigi,” wastas kasš, „tahtis peremehega kofku saada.”

„Ja sina?” päris kuff.

„Ma ütlesin, et neid kodus pole!”

„Rumal ikka oled, wa’ Hiirekeller!” hurjutas kuff. „Kas temal sihukeft asja teada oli tarwis! Sumal teab, mis kõik wõib olla: ega mets nalja tunne!”

Nüüd läksid kasšil ka filmad lahti, et ta rumalasti oli teinud ja rebasele maja saladused wälja lohisenum.

„Langedwad öösel peale,” seletas kutt, „ja mis meie
fiis oma nõu ja tarkusega teeme?”

Lugu oli tõesti kirju. Mis teha?

Rutsumus kufk oina ja härja, ja hakkafid kufk neljakesi nõu pidama, mis ette wõtta. Tehki wiimaks otsumeks, mitte alla anda, waid kõigest jõust wastu panna. Raks wõttis walwamife enefe peale. Ja tõesti, juft kufkõöl, kui majas kufk wait ja wagufi oli, kuulis kaks ufse taga kobinat. Ruttu ajas ta teifed ülesse, ja kufk feadfid en- did walimis kufji külalifi wastu wõtma. Tuli kufkutati ära; oli pime, et sõrme ei näinud fuhu pifta.

Ufse taga feifid aga karu, hunt ja rebane ja pidafid ifekeskis aru, kes kõige enne tupppe peaks minema. Sirm oli meefitel fuidames, feft pererahwas wõifid kodus olla, mis fiis ette wõtta?!

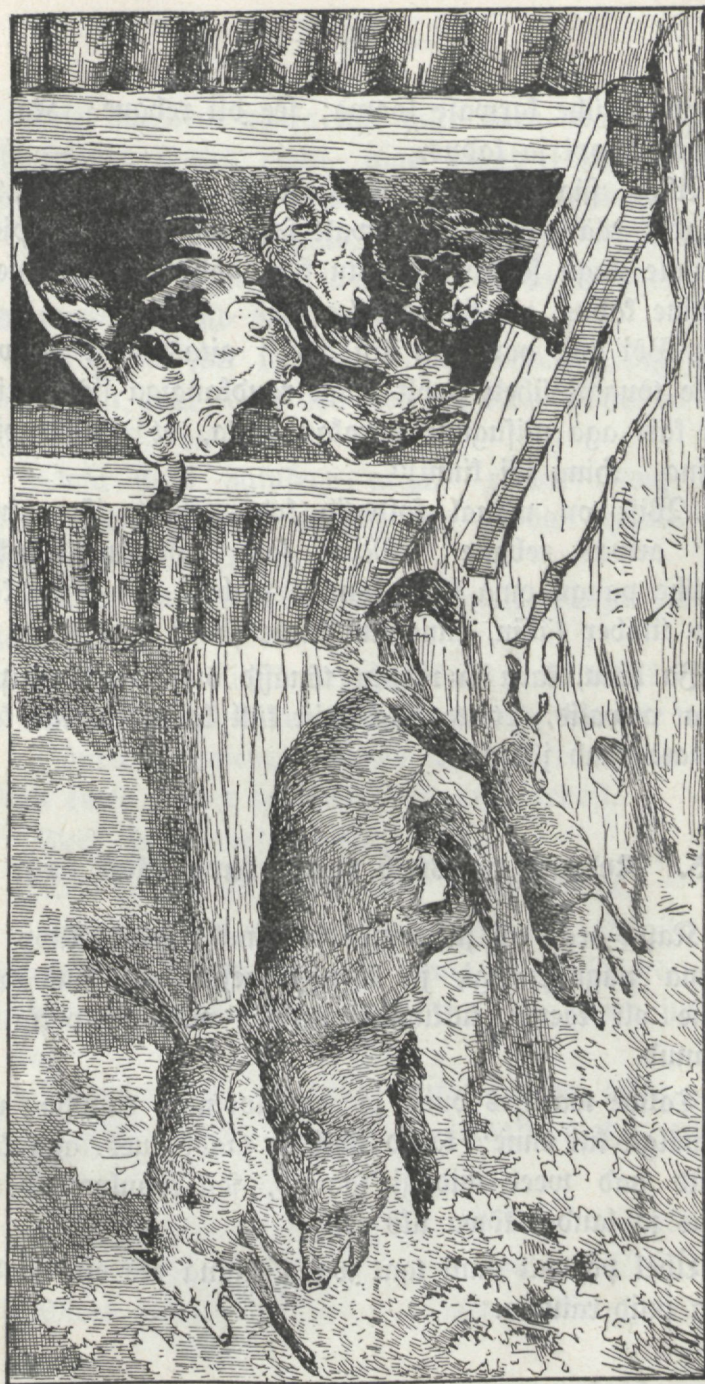
„Sa nagu afjaga enam tuttav,“ arwas karu rebafst tupppe ajades.

„Ma arwan,“ feletas rebane, „et feft wähe kaju on, kui mina lähen: minul pifutene jõud, — ja peale selle on mul filma hammas ifka weel haige, lähen wõtma, fülita fuuft kofe wälja! Ja fiis on fee ometi ju üks-ta-pufas, kas mina jään wälja wõi fina lähed fiffe, wõi fina lähed fiffe ja mina jään wälja!“

„Eks ta ole!“ arwafid hunti karu.

Wiimaks tehti ometi otsum, et rebane wõtab ufse lahti ja hunti karu tungiwad fiffe.

Waewalt fai rebane ufse praotfile peaftnud ja hunti karu fiffe afstunud, kui kaks hundi turja finni kargas, kufk pähä lendas ja feal kufkuma hakkas; oinaft härja wõtfi- wad aga karu kuffile: härk tõufas farwedega talle külje- kontide wafele, oinas andis wopfu takka . . . ja enne, kui rebane kolme fai lugeda, olid sõbrad toaft kufk wäljas — ja andfid jalgadele walu, et maa müdifes. Ufse eefst leidis

oinas weel ühe karwase looma; see oli rebane. Ra see sai paar hoopu ja kadus.

Alles sügawas metsas peatafid põgenejad. „Oh, wennad,“ rääkis hunt, „waewalt sain ma nina sisse pista, kui mulle nagu soolwett wastu filmi wifati: nägemine ja kuulmine kadus, nii kibe oli!“

„Wõi mul paremini käsi käis,“ aitas karu kõrwalt, „mulle tõugati ühelt poolt nagu raudfangiga sisse, teiselt poolt käis aga niisugune pörakas pihta, et ümber pidin kukkuma. Sing jäi finni!“

„Wist on wanal soldatid kodu, kui ta ise pulmas käib,“ arwas rebane. „Mina sain wist suurtüki kuuliga ühe paugu oma külje kontide wahese, nii et ma kolm keerdu ümber käisin, enne kui jalule sain!“

Ja hunt, karu ja rebane tänasid õnne, et eluga peasid ja arwasid, et taadile wist küll kõik see paha kätte tasumata peab jääma.

5. Rebane peastab taadi karu käest ära.

Raua aega oli juba mööda läinud: ihundi käpp käis niisama nagu ennegi, ja karu külgesid kattis uus karw; rebane oli kaewu kukkumise kui ka wiimase pekku ära unetanud.

Salwe walitses õues ja metsloomad tundsid rohkem nälga kui enne; käisid tihti ka taadi õues, aga kätte polnud nad weel midagi saanud, sest koduloomad olid laudas ja laudal kõwa uks ees.

Ühel päewal pani taat wana ruuna ree ette ja läks metsa puid raiuma.

Keset sügawat metsa tuli talle karu vastu, jäi tee peale seisma, tõusis püüsti, ajas käpad laiali ja urises: „Alga taat, nüüd murrar ma sinu ehk su hobuse!“

„Oh, kulla metsaisand, ä' söö ühtigi! Waata ikka, mis wilets mu ruun on, ja ma ise pole ka midagi: muidu fondi puru, murrad oma hambad katki!“

Karul tuli jutt meelde, kuidas rebane oma silmahamba firju kana kõwa liha sees ära oli murdnud ja ütles: „Alga mu kõht on tühi!“

„Dota veel natukene aega,“ rääkis wana edasi, „lase, ma toon heinad metsast ära, söödan ruuna rammusaks, siis saad kätte!“

„Algu!“ urises karu, „meest sõnast, härگا sarwist!“ ja läks metsa.

Wanamehel oli jänesenahk põues: mis teha? Läheb puu raiesmikku, istub ree peal ja mõtleb, mis ette võtta?

„Jõudu, papakene!“ kuuleb wana korraga selja taffa, pöörab enese ümber ja näeb selja taga rebast.

„Tere, jumalime!“ teretab wana.

„Mis sa siis na' kurb oled?“ küsis rebane.

„Miks ma siis mures ei pea olema?“ räägib taat. „Kõigest kaks hobust mul on: wana walge ja see, — ja mõlemad on karule liiga head!“ — ja wana jutustas loo ära.

„Rõuges oled sa küll,“ aitas rebane taffa, „aga mis sa mulle annad, kui ma su hädaft wälja aitan?“

Wana lubas kana.

„Ei,“ kauples rebane, „seda on liiga wähe! Alga luba mulle wana künnihärg ja regi, siis lepin!“

„Mees mõtles, mõtles — ja jäi nõusse.“

„Seate küll,” õpetas rebane, „sina hakka siin müüd puid raiuma, aga mina hakkam hõiskama. Kui karu siia peaks tulema ja küsima: „mis see tähendab?” siis ütle, et kütid on metsa tulnud ja püüavad hunt ja karusid. Nii taat ka tegi. Rebane läks aga padrikusse ja hakkas kiskendama: „A—e—i—u! Aa—ee—ii—uu!”

Kuulis karu imelikku hüüdmist, kuulas, — raputas pead ja läks mehe juurde.

„Kuule, papa!” päris ta, „mis see on?”

„Ei midagi! Kütid tulid metsa ja püüavad hunt ja karusid.”

Karu ehmatas toledasti ära ja hakkas meest paluma: „Kulla isa, unetame kõik wana wiha; kus minema aastased lüüed, seal minema aastane meelepaha! Kuule, lase ma lähen su ree peale, ehk arwavad, et puu-pakk on!”

„Olgu!” ütles wana ja lubas karul ree peale pikali maha heita.

Seal tuli aga rebane ligemale ja küsis põõsa takt: „Taata, ae, taat! Kas sa oled hunt ehk karusid näinud?”

„Pole!”

„Alga mis asi sul ree peal on?”

„Puupakk.”

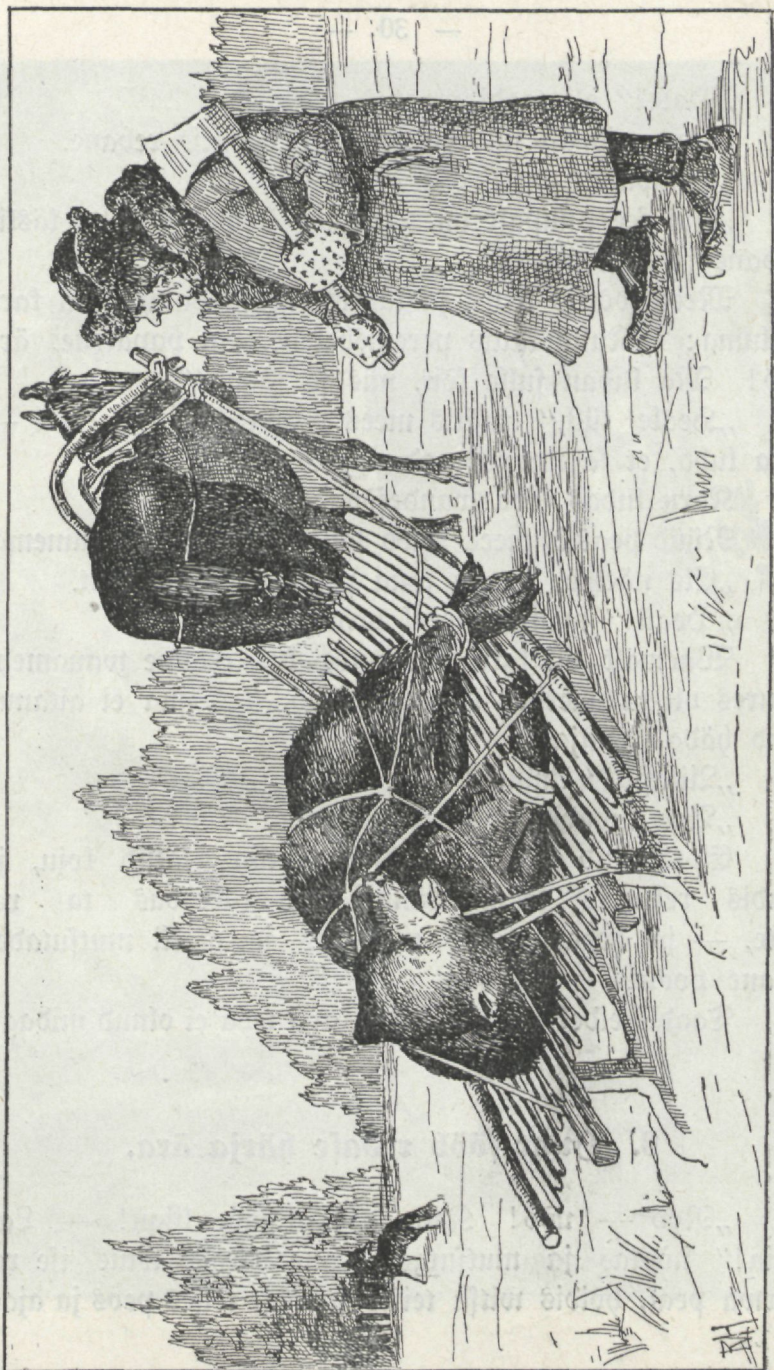
„Kui see puupakk on, siis seo ta nõõriga kinni!” õpetas rebane ja lipsas metsa.

„Kas läksid minema?” päris karu.

„Jah!” vastas taat.

„Noh, siis seo mind kinni,” käskis karu, „muidu arwavad, et ei olegi puupakk!”

Mees võttis kõe ja sidus karu kinni. Waewalt oli mees töö lõpetanud, kui rebane uuesti tagasi tuli ja küsis: „Taata, ae, taat! Kas hunt karusid oled näinud?”

„Pole!“ oli taadi vastus.

„Alga mis asi sul ree peal on?“ päris rebane.

„Puupakk!“

„Kui see puupakk on, siis löö kirves sisse!“ käskis rebane ja kadus.

Mees võttis kirve ja tahtis lööma hakata, kui karu paluma: „Kulla kallis peremehekene, pai papatene, ära löö! Ma luban sulle kõik, mis sa tahad!“

„Seake küll,“ rääkis mees, „ma lasen su lahti — aga luba, et sa mu loomad rahule jätab!“

Karu lubas seda wandesõnaga.

Nüüd peastis mees kõied lahti ja laskis karu minema.

„Eks näeme, kas sa sõna pead?“ lausus taat.

„Pea!“ wandus weel karu ja läks.

Waewalt oli karu kadunud, kui rebane wanamehe juures oli ja naerdes küsis: „Noh, kas ma ei aitanud sind hädaft välja?“

„Alitasid!“ kinnitas taat.

„Alga lubadus?“ nõudis rebane.

Ei tahtnud taat oma sõnu murda; läksid koju, ja andis rebasele wana kinnihärja, rafendas ta ree ette, — ja rebane sõitis nõotades ja mokki mutsutades laane poole.

Taadil eidel oli küll kahju, aga teha ei olnud midagi!

6. Hunt sööb rebase härja ära.

„Nõõ — nõõ! Kas saa! Liigu, liigu! — Las käia!“ nõotas ja mutsutas rebane härja, istus ise ree serva peal, hoidis witsa teises ja ohje teises peos ja ajas,

taples ja karjus, mis mets kajas! Härg läks aga lonkides edasi, nagu poleks rebast ree peal olematgi! Rebasel oli aga isu sõita saada ja ajas ja kiskendas seda enam. —

Suhtus rebase kärkimist hunt kuulma, pani seda väga imeks ja läks vaatama, mis see rebane seal paukus.

„Tere, wader!“ hüüdis hunt juba eemalt, kui ta rebast härja ja reega, nagu mõnda suurt saksa, nägi tulewat.

Rebane ei pannud hunti mitte tähelegi ja ajas aga edasi.

„Tere, wader Rein!“ hüüdis hunt ja astus üsna tee peale ette, nõnda et härg seisma jäi.

„Pime, näeh, pidi üsna ära ehmatama,“ sülitas rebane kolm korda ja wõttis terwise wastu.

„Misjugune tore pois,“ rääkis hunt, „kust sa selle ree ja härja said?“

„Härja ostsin, ree tegin ise!“ wastas rebane uhkelt.

„Ole hea mees,“ palus hunt, „wõta mind ka ree otsa peale.“

„Taga paremaks!“ naeris rebane, „förgi aga kõrwal!“

„Luba, et ma ühe käpa ree otsa peale panen!“ tegi hunt muftlast.

„Ei saa,“ kärkis rebane, „regi läheb puruks!“

„Mis regi sihufene on?“ naljatas hunt; „küllamehed weavad puid, aga sina ei saa käppagi peale wõtta!“

„Just kui waenlane, käib aga peale!“ wihastas rebane. „Noh, istu siis otsa peale, aga waata, et sa oma suurt saba, wa' puuhalgu, peale ei pane.“

„Ei pane, ei pane!“ lubas hunt, „kust ma peremehe käsu wastu julgen teha!“ Ronis ree otsa peale ja jättis saba mööda maad jooksuma. Rebane aitas weel wiisä otsaga saba seada, et see mitte rege puruks ei suruks, ja sõit läks edasi.

Natufese aja pärast raskatas regi.

„Oh, sa heldekene! Niiüd lõhub mu ree ära!“ hädaldas rebane.

„Ei ole wiga!“ waigistas hunt, „wiist minu saba raskub: jäi mätta taha kinni!“

„Ah nii!“ wastas rebane ja ajas edasi.

„Alga kuule, kulla wader,“ palus hunt, „luba ma panen saba peale: karwad kuluwad ära!“

Rebane lubas. Waewalt sai hunt oma saba rebase ree peale pannud, kui regi raginal kofku wajus. Rebase süda kuffus täis: „Näeh, seal ta on niiüd! Ikka: „ei wajuta puruks; ei wajuta puruks,“ — niiüd on sulp käes! Ratsu niiüd, kuidas uue ree saad!“

Ei jäänud hundil muud järele, kui uut rege muretseda.

„Waata niiüd,“ õpetas rebane, „kui sa ree puud lähed tooma, et sa kõik õiged ei too, waid kaks kõwerat — nagu ree jalased on!“

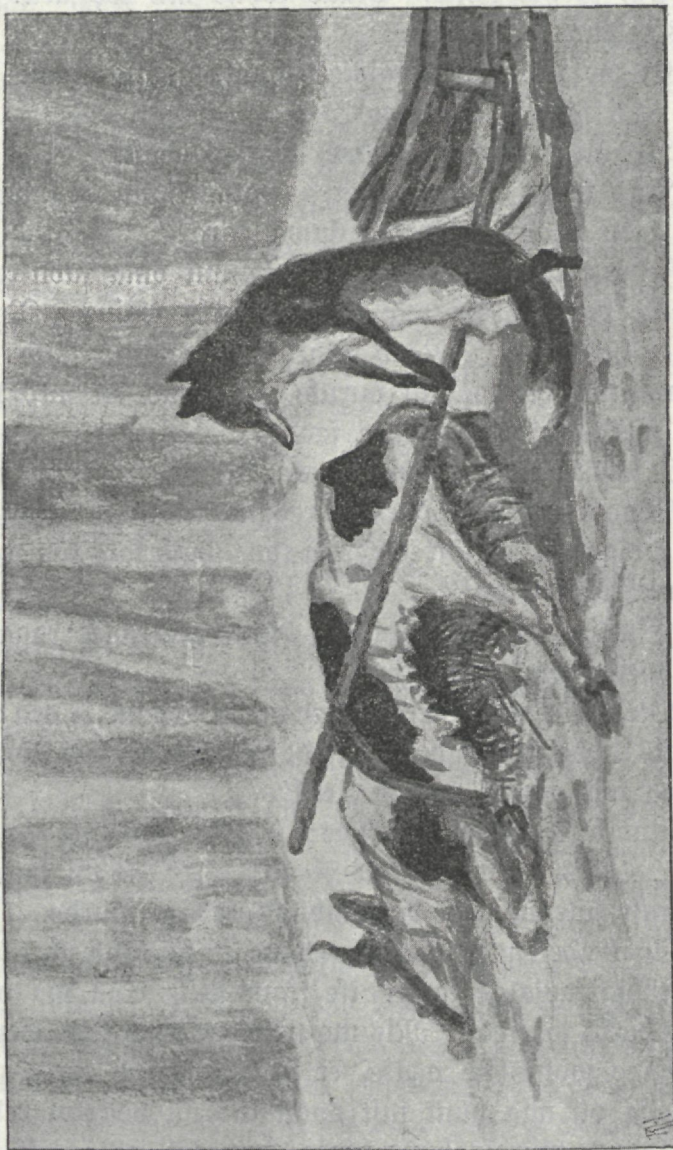
„Mis sa rääkised?“ küsis hunt. „Ära korraga nii palju õpeta: mul unub ära!“

„Oled ikka mul mees,“ pahandas rebane, „pea meeles: kaks kõwerat puud ja teised kõik õiged; kaks kõwerat ja teised kõik õiged; pea meeles!“

Hunt läks metsa ja urises: „Kaks kõwerat ja kõik õiged . . . kaks õiget . . . kõik õiged! . . .“ Ja tõi natufese aja pärast sületäie õigeid wemblaid rebase juurde.

„Sa heldekene!“ kaebas rebane ja lõi kahte kätt kofku. „Aja tühja asjale, karga ise kannule! Ega ma ometi herneid hakka tegema? Mis ma nende wabinatega teen?!” — Rebane jooksis ise metsa, et parajat puud tuua.

Seda oli aga hunt just ootanud: nii pea kui rebane silmist kadus, murdis hunt härja ära, sõi selle seest dõn-

faks, wõttis ree pealt õleko ja toppis härja naha õlga täis, tõmbas talle riistad peale ja kadus ise padrikusse. Warsti tuli rebane tarwiliste puudega tagasi, parandas ree ära, istus peale ja ootab hunti . . .

„Sei, härg, puhu tuld!“ hüüdis ta härjale, kui ta nägi, et hunt ei tulnud, ja aeg igawaks läks, tõmbas ohjelt ja lastis witsaga üle härja selja. Härg aga hakkas tuikuma; waarus, waarus ja wajas pikali.

Rebane ehmatas, kargas ree pealt maha ja hüppas härja juurde. Ratsus teist tõsta, ülesse upitada, — aga nägi warsti, et härg ära oli murtud, tühjaks söödud ja õlgi täis topitud.

„Uh, sa hundi pealuu!“ kaebas rebane, „nõnda tehtakse sõbra mehega?!“

7. Rebane warastab taadi kalad ära.

Rebane jättis tühjaks söödud härja sinna samasse ja läks luusima, kust natukene suhu saaks pista, sest wats ldi kole dat pilli: polnud tükil ajal enam midagi söögipoolist hamba alla saanud.

Luusis teine lepitud läbi, patfis padrikud läbi, — ei midagi! Jõudis wiimaks järwe peale . . . Ldi filmad ülesse ja nägi eemalt taati tulewat: istus wanamees ree peal, walge sõrkis aiste wahel, ja ree peal paistis ka midagi olewat.

Rebane märkas warsti, et wana kalalt tuli, ja et need kalad olid, mis tal ree peal asusid.

„Nüüd aita, kallis kawalus!“ lausus rebane, lastis enese pikali maha, ajas saba sorgu, tõmbas kõi oma koha

kõwaks, kõwaks nagu puu-juurikas — ja seisis nagu furnu maas.

Taat sõitis ligidale, pidi juba mööda ajama, kui korraga rebast nägi.

„Ena, reod, kus teine ära furnud,“ naeris taat, tah-
tis mööda ajada, aga pidas wana walge paigal, ronis
ree pealt maha ja ütles: „Ei, siia ma find küll ei jäta!

Wiin koju, tõmban naha maha ja saan hea sooja kasuka
krae enesele ehk eidele.“ Wana hakkas rebasel sabast kinni
ja wiskas ta koorma otse, ise istus aga jälle ette ree pea
peale ja ajas ruuna edasi; omal oli aga heameel, et
eidele ilusa kingituse koju wiib.

Nii pea aga, kui taat rebast enam tähele ei pannud
hakkas see kalu ree pealt ikka ütsshaawal, ühetaupa maha
pillama.

Kui kõit kalad tee peale olid pillatud, hüppas Rein ise ka maha, forjas kalad kofku ja wedas oma koopasse. Taadi hinggi ei teadnud, et rebane kaladega juba ammu oma kodu oli, kui ta hobusega ukse ette jõudis.

Ilma et ree peale oleks filma wiiskanud, kobas taat tuppa ja naljatades käskis ta:

„Noh, küljeluuke, täna oli õnne kui tõrwa: too kalad tuppa ja ära oma kasufakraed ka ree peale uneta!“

Eit ruttas õue ree juurde, käis mitu korda ree ümber, tõstis ifegi õled ülesse . . . aga ei leidnud mitte midagi niisugust, mis tuppa oleks sündinud tuua.

Wihastas eit ja tuli tagasi.

„Keda sa, wana inimene, narrid; kas ma su laps olen?“ küüsis eit pahaselt.

„Mis laps?“ päris taat ja lõi nagu kofkuma, sest eit oli päris pahane.

Ruttu läks taat õue . . . ja siin nägi ta, et eidel õigus oli: ree peal ei olnud kalu ega kasufakraed! Nüüd mär-

kas taat, miks rebane seal furnult lamas; pahandas ja ütles: „Dota, oota! Küll sa üks kord leiad, mida otsid!“ Rebanel oli aga nälg majast mitmeks ajaks kadunud.

8. Hunt püüab jää-augus kalu.

Oma suurest kala tagavarast tõi rebane igal päeval paar tükki ja sõi ja rõõmustas.

Korra, kui ta jälle kalu koju tõi, juhtus hunt ligidal olema ja nägi seda. „Do, — wana waderifene, jätku ka sinu leiwale! Kuft sa niisuguse ilusa saagiga oled kofku saanud?“ küsis hunt teise käest ja oleks filmadega juba kalad ära söönud.

„Eks järvest ikka!“ wastas rebane rahulikult.

„Kuft järvest?“

„Noh, sa nüüd tea!“ imestas rebane. „Kus sa siis oled elanud? Praegu on küla all järves niisugune suur kalasaak, mis ime! Lutsud, purikad, ahwenad ja särjed... aja päris hanguga kofku, nagu mehed suwel heinal!“

„Õdesti?“

„Tõsi, tõsi!“ seletas rebane edasi. „Seal on neid suuri ja pisikesi, igate sugu ja igate nägu!“

„Alga kuidas neid kätte saada?“ küsis hunt. „Järv on jää all ja pole sul midagi, millega auku sisse teha ega asja, millega püüda!“

„Eh — eh — hee!“ naeris rebane, „pajuvasikas sa oled ja selleks ka jääd! Ei tea, kes nüüdsel ajal sedasi kalu püüab? Nüüd hakkawad kalad ise otfa!“

„Kuhu? Mille otfa?“ küsis hunt ja warjas oma wiha, mida rebane sõna „pajuvasikas“ talle oli teinud.

„Kuidas võib üks loom nii rumal olla?“ pilkas rebane edasi. „Kus oled sa selle aja elanud ehk olnud? Mitte midagi sa ei tea ega tunne! Nüüdsel ajal ei ole muud tarvis, kui aga saba jääauku pista, ja kalu hakkab niipalju külge, et waata, et saba wälja tõmmates pooleks ei wea!“

Rebase jutt ja tühi kõht ajasid hundil üsna meeled, mõtted sassis.

„Kuule, kulla wader,“ palus hunt, „wii mind ka jääaugule! Ma pole kolmel kuul enam mõistlikku hamba alla saanud. Saan wahel siit poolsurnud warese, sealt mõne otsalõppenud lamba kätte, mida külamees hange peale wiskanud, — ja see on kõik. Praegu on aga seeft nii hele, ja karjub teine ja lööb pilli, nagu pörsas aia wahel! Ole hea, wii mind jääaugule!“

Rebane aga pilkas: „Kas sa mu härگا ei ole juhtunud nägema; wõi ehk luikab härg sul kõhus ja otsib oma õiget peremeest?“

„Oh, kulla wader,“ palus hunt, „unetame kõik endise paha! Ma pean sulle puhtast südamest ütlema, et mina ta küll ära sõin, aga mis sa teed siis ära, kui sififond rahu ei andnud! Oh, wemmas, anna andeks, uneta ära ja wii mind jää-augule!“

Rebane aga mõtles: „Dota, vota, wa' kriimfilm, küll ma sulle näitan, kuidas pilli ja pasunat aetasfe!“

„Noh, olgu peale,“ rääkis rebane rahulikult, „tule, ma wiin su kalu püüdma; kuid seda pea sa meeles, et sa ahne ei ole ja liiga kaua saba wee sees ei pea, muidu hakkab nii palju kalu külge, et sa enam wälja ei jõua tõmmata!“

Läksid; — rebane fõrkis ees, hunt lastis järele, — ja jõudsid järve peale.

Järve ääres, mitte just kaldast liiga kaugel, oli jää sees külanaieste weewõtmise auk. Sinna wiis rebane hundi ja ütles: „Waata, wemmas, siit need särjed ja ahwenad wälja wõetakse! Uga ühte asja pea meeles: ära sa liiga kaua saba sees hoia, muidu hakkab nõnda palju külge, et meie ilma külameeste abita enam kätte teda ei saa!“

„Pole wiga,“ rääkis hunt, „küll ma katsun meeles pidada!“

Sunt pistis saba jää-auku ja hakkas ootama.

Rebane aga ütles: „Ma lähen seniks külasse, waatan, kuidas seal pool elatakse!“

Ilm oli selge ja tähed sirajiwad taewas; lumi sätendas ja hiilgas klaasina wäljadel ja põldudel; aia teiwad paukusid ja jää naksus ja lõi pragusid sisse. Sunt ootas ja ootas... Ise aga mõtles: „Olgu nüüd lugu, kuidas on, aga nii ruttu ma küll saba wälja ei tõmba!“ ja hoidis weel.

Juba hakkas sõel looja minema ja ehatäht oma kollaka kumaga täherikast taewast walgustama, kui hunt saba katsus tõmmata. Oli kaunis raske juba. „Eks hoiab weel!“ mõtles hunt ja hoidis weel.

Sommifu poolne taewa serw lõi kumama; punane hell wärwis filmapiiri... Külüm tõmbas wiimast, ja nüüd oli hundi saba paksult jää sisse külmetanud.

Seal jooksis rebane hundi juurde ja juba eemalt hüüdis ta: „Sina ifka piüiad weel? Nüüd tõmba saba wälja, ja waatame õige, kuidas piüif õnnestas?“

Hunt katsus saba wälja tõmmata, aga ei jõudnud...
saba oli liiga kõwasti jää sisse külmanud.

„Ei jõua?“ küsis rebane.

„Ei!“ wastas hunt hirmuga.

„Seda ma arwasin, et sa ahne oled; liiga palju
kalu on küljes! Lase, ma hirmutan!“ Rebane hakkas
kahe käpaga jää pihhta patsutama: „Ahks teie üleanne-
tumad, ahks teie näljased! .. Alga lahti ei lase! Must-

tuhat on küljes . . . Tõmba, ehk jõuad, siis on nälg Jüripäewani majast kadunud!”

Sunt fikutas, wenitas . . . midagi!

„Dota natukene, wennas!” lausus rebane, „ma lähen nüüd külasse ja toon abi!”

Naeratas ja lippas küla poole.

Selle aja sees oli küla ülesse ärkanud: uksed karjusid; koerad haukusid; inimesed liikusid, ja naised tulid jääaugule wett tooma: panged kaelkoofudega õlal, ja ühel mehel kirwes käes, et jää-auku lahti raiuda.

„En’ä, rebane!” kisendati siin; „waata, kanawaras!” karjuti seal; „Muri, wõta!” asjetati koera rebase peale.

Sunt, waene, kuulis kära, nägi naisu mäelt tulewat, ajas silmad punni ja tõmbas kõigest jõust; aga kes jääst ei lahkunud, see oli saba; ta oli jääga niisama kofku kaswanud nagu ihuga.

Niipea aga, kui hunti nähti, wisati panged maha ja kirwe ja kaelkoofudega langeti wana halli peale. Sunt wõttis oma wiimase jõu kofku ja fikutas kõigest hingest... Juba sadasid esimesed kaelkoogu hoobid hundile selga... juba tõusis kirwes, et hundile hinge-matsu anda . . . seal sirutas hunt tagumised jalad wastu jääd ja tõmbas! Rops! — rebenes saba; karjatus kõlas hundi suust, ja jalgadele walu andes kodus hunt metsa poole. Rebane oli selle aja sees omale karja koeri järele saanud, ja et neist lahti peaseda, jooksis ta hundi teest risti üle. Nii ka oli: koerad kargasid põgenewa werise-sabaga hundi peale, ja rebane pistis rahuga oma teed. Sundil oli enne suur peatiikk läbi teha, kui kiusajatest lahti peasis!

9. „Tõbine kannab terwet.“

Koerad, külarahvas, mehed ja naised olid kõik hunti läinud taga ajama! Saukumist, kisa, inestamist ja hurjutamist oli et kas küll saab!

„Waata, wana Wõsawillemat!“ hurjutasid ühed.

„Pidin kurjawaimule kael-kooguga kullasse saama rähmata, puudus weel muidu üks krööm, kröömlifene,“ kahjatses teine.

„Alga oli wanal walu taga, kui läks...” naeris kolmas.

Ühed olid jääauku hakkanud lahti raiuma ja leidfid seal werise hundi sabaotsa jää sees. Nüüd polnud imestamisel ei otfa ega hakatust! Naised hakkasid aga kiruma: „Ptiii, niisugune; solkis wee ära!” ja käisid meestel peale, et need uue augu jää sisse teise kohta raiufsid. Sellega olid ka mehed nõus, sest kes tahtis seal weel wett wõtta, kus hunt oma saba sees oli hoidnud. „Sobusedgi hakkawad loortsuma, kui seda wett saawad!” arwati naiste seast.

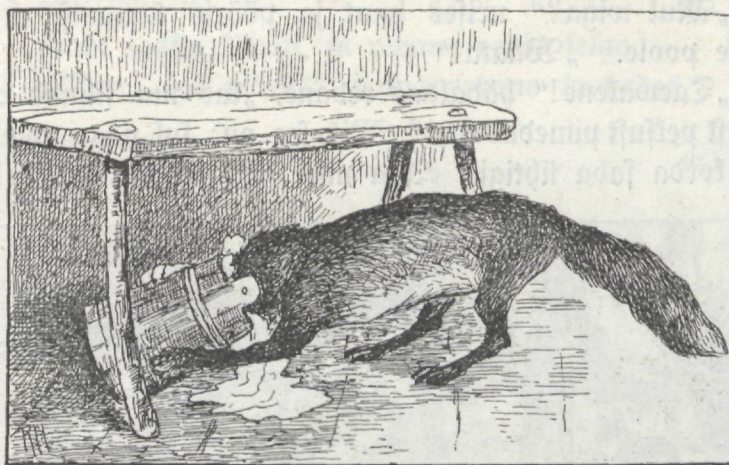
Seda aega, kui külarahwas weeaugul hurjutas ja imestas, tarwitas rebane oma kasuks: eht saaks midagi ära kätata?

Lipsas külasse; luusis siin, luusis seal, nuustis nurga taga, wahtis wärawa taga, uuris ukse taga, — ja seal, kus esimese ukse praokfil leidis olewat, puges sisse ja wedas haisu, kas inimesi ees ei ole, kas kusagilt midagi ei saaks.

Oli ka tuba tühi: mitte kippu ega kõppu polnud kusagil kuulda. Ujas teine haisu — ja sai ahju äärest koore-kirnu kätte: perenaine oli selle sinna sooja jätnud, et pärast wõid hakata lööma.

Ratsus rebane kätapa tõmmata, — ei ulatanud. Ei jäänud teisel muud järele, kui pistis pea sisse! Oli küll kirn pealt pisut wäikene, aga rebane surus kõigest jõust, ja pea läks sisse, aga õnnetuseks korraka nii palju, et üleni kooresse sulpsas ja kirn ümber kukkus. Nina, silmad, kõrwad... kõik said rebasel kooreseks; hing pidi waesel mehel finni jääma: turtfus teine, puristas, kõhatas ja kiskus pead tagasi nagu jõudis, sest surm oli käega katsuda.

Sifutas, sifutas Reinuwader, et kaela sooned aga nakstatašid — ja sai wiimaks pea kätte. Sakkas nüüd enmast puhastama, kaapima ja käppasid laskuma.

Seal nagises uks ja pererahwas oligi kodu. Rebane andis jalgadele walu ja kadus nagu tuul, üksnes sõimusõnu sai weel kuulda, — ja tänas õnne, kui metsas juba oli. Nüüd oli enam aega. Üligas rebane koorest pead kápaga, laskus káppe, äigas jälle ja läks tasa-pisši edasi.

Korraga oli hunt rebase ees. Ei tahtnud teine rebast esiti ära tunda, aga kui ta aru sai, et see wader oli, ajas ta hambad irewile ja urises. „Doo, tulid parajal ajal! Wõi sedasi õpetatakse sõpra kalu püüdma!”

„Oh, kullakene, hea onukene!” nuttis rebane. „Näed, mis minuga tehti!” ja näitas oma pea peale.

„No—noh, mis on?” küsis hunt ehmatanult.

„Sirmus haige on!” kaebas rebane. „Läksin sulle külast abi otsima, aga kust nemad? Langesid mu peale

— ja sain pekša, kes kellega! Üks haluga, teine teiwaga, kolmas loodiga . . . ifka üks mits, mats, mits, mats . . . Zumalufene, kes jõudis lugeda . . . Mis sul wiga!”

„Mul wiga?” urises hunt ja pööris tagumise otsa rebase poole. „Waata!”

„Saewafene!” hädaldas rebane, „kas mu filmad on suurest pekjust pimedad wõi? Mis see on: sul nagu poleks feda korda faba ühtigi! Alga mis on faba pea wastu!?”

Ma sain nii hirmsasti pähä, et ajud wäljas! Waata, fober, kui ei usu!”

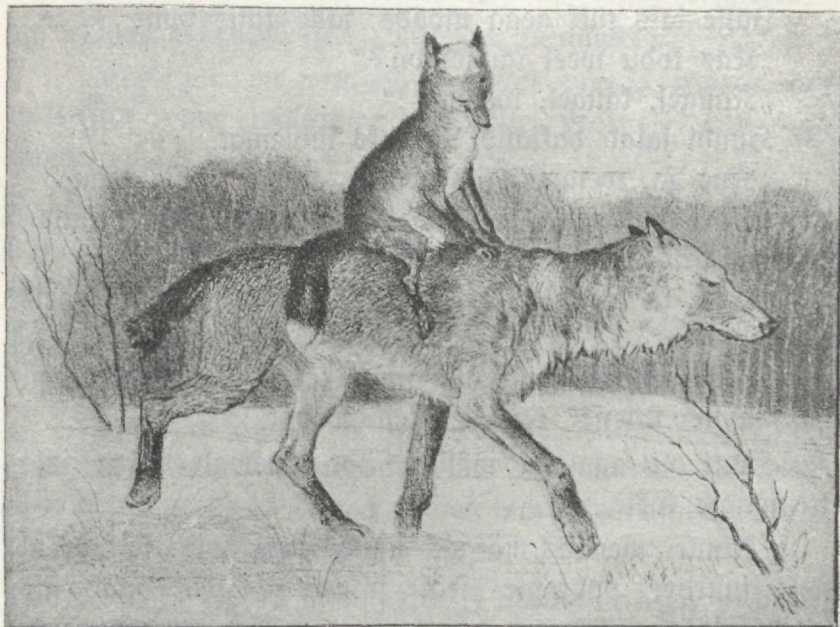
Hunt waatas ja ehmatas ära: „Mis walge see on?!” küsis ta ehmatanult, „ja hapu hais juures?”

„Pea-ajud, wennake!” nuttis rebane, „kõik pea on lõhki ja puru, ja pragude wahelt tilgub aju wälja. Ai, ai, ai!”

Rebane lastis tee peale maha ja wingerdas walu käes nagu ufs.

„Wennakene, wend, kas surema hakkad?” küsis hunt ahastades.

„Ah, wii mind koju!“ sõistas rebane.
Sundi süda läks waeße sureja wastu pehmeks.
„Noh, roni siis mu selga!“ tellis hunt, „ma katsum
find koju wiia!“
Sunt lastis kõhuli, ja rebane ronis selga.
„Mine aga piltalt!“ palus rebane kaebades.

Sunt kuulis palwet ja sõrkis tasta sõitu.
Rebasel hakkas warsti igaw, ja et aega wiita, hakkas
ta tasta urisedes laulma: „Tõbine kannab terwet, tõbine
kannab terwet!“
„Mis, sa, wend seal laulad?“ küsis hunt.
„Ei midagi, wennas, hull pea jaurab!“
„Ja, jah!“ ohkas hunt, „see tuleb seft suurest pekjust!“

10. Rebane ristilapsed: Raanefangutaja, Sisu- fööja ja Põhjanoolija.

Rebane istus uhkelt hundi seljas ja laulis ja kee-
rutas fihwasid; hunt aga hakkas wäsimä.

„Kas kodu ju paistab? küsis hunt ohates . . .

„Ei paista, onukene! Sõrgi aga rahuga edasi!”

Jälle läks tükk aega mööda, jälle küsis hunt:

„Kas kodu weel kaugel on?”

„Kaugel, kaugel, wennas!”

Hundi jalad hakkasid lödwaiks minema.

„Kus sa, wennas, siis praegu elad?” küsis hunt.

„Siin pool sood, seal pool sood; paremat kätt kändu,
pahemat kätt kändu!”

„Kas sa enam Kuuse-juurika all ei ela?” päris
wäsinud hunt.

„Oh, wennas, sealt ma ammu ära! Lase aga edasi,
tüll ma siis ütlen!” õpetas Reinuwader.

Hunt oli aga nii wäsinud, et waewalt jalga jala
ette jõudis tõsta.

„Kuule, wennas,” algas hunt, „ma wiin su parem
enese juurde, puhkame seal pisut, — ehk saad siis
ise edasi!”

„Ei tea, onu,” hirwitas rebane, „ehk olen tülik?”

„Mis müüd tülik? wõi kedagi,” arwas hunt, „aga
eks läbi pea ajama” . . . ja wiis rebane enese juurde.

Waewalt oli rebane hundi tuppa saanud, kui ta
ahju peale ronis, pitäli heitis ja ohkas: „Küll aga pea
walutab, puruks tahab minna!” ja jäi warsti magama.
Sunt, waene, istus kaua rebane juures ahju ääre peal

ja walwas teist; unest polnud juttugi, sest kaffistikstud
jaba walutas mis hirmus!

Teisel hommikul, kui rebane üles ärkas, oli hunt ka
pisut uinakusse langenud. Rebane tundis oma kõhu
kangesti tühja olevat. Kui ta hunti nägi magawat,
hakkas ta suure healega oigama.

„Oh, luukesed, oh kondikesed, oh kondi otsakesed!”

Hunt ärkas ülesse: „Mis on, wennas?”

„Kas sul on natukene wärsket pörssa raswa, ma
määraksin oma walutawa otsaesise peale. Küll aga
lõhub!”

„Pole,” hädaldas hunt.

„Siis waata, ehk saad! Jookse külasse, küsi sealt,
ehk saad!”

„Kas midagi muud ei aita?”

„Ei aita, see on tuttav asi!” wastas rebane.

Hundil ei jäänud muud nõu üle, kui minna. Seda
aega tarwitas Reinuwader oma kasuks. Kobas enese
ahju pealt maha ja hakkas mööda hundi koobast nuuskima,
ehk saaks kusagilt midagi suupäralist kätte.

Nuuskis ta kõik pööningud ja ulualused läbi, — mitte
midagi! Wiimaks juhtus ühest koopa pööningu salanurgast
püiti täie sulatud raswa leidma.

„Do!” naeris rebane, „waata wigurit, mis temal
kõik tagawaraks ei ole!”

Rangutas kaane pealt ära ja wõttis paar suutäit
nälja kustutuseks, hakkas aga kartma — ja surus kaane
jälle kinni. Ise ronis ahju peale ja mõtles, kuidas ta
selle raswa ilma hundi teadmata ära saaks süüa.

Õhtuks alles tuli hunt koju, — pörsas suus!

„Kas elad ifka alles?“ küsis hunt koopasse tulles ja
pörsast maha pannes.

„Deh, ära päri!... Terwe päewa olin hirmul, et hing läheb? Uga kuidas sinu käsi käis?“ Ise waatas alt kulmu pörsja peale.

Sunt rääkis, kuidas ta päewa otja lauda taga waritsenud; siis wiimaks paraja pilgu leidnud, kui pereinaine lauda ukse lahti jätnud; sisse tormanud ja pörsfaga metsa jooksnud; kuidas pörsas karjuma pistnud; koerad järele jooksnud, — ja kuidas ta wiimaks ometi eest ära jõudnud jooksta.

Rebase süda põksus rõõmu pärast, ja hakkas kohe hunti õpetama, kuidas ta pörsast peab puhastama ja paksema seljatiiki temale pea määrimiseks jätma, tule ahju panema, et kumm soemaks läheks ja rasw paremini haawadesse imbuks.

Nii hunt ka tegi: parema seljatiiki ja reied andis ta rebasele pead määrida, aga enesele wõttis pea, esimese poole ja küljekondid.

Rebane aga ei mõelnudgi pea määrimise peale. Kui hunt ahju hakkas kütma, sõi rebane rahuga pörsja pekki ja rõõmustas oma õnne üle, mis talle osaks saanud.

Teisel päewal palus rebane jälle hunti, et see saagile läheks: sest ta tunda suurt kergitust; aga soovitas, et hunt lambatalle raswa nüüid muretseks. Sunt läks — ja õhtul tuli lamba tallega tagasi.

Talleliha oli aga rebasele natukene kuum, ja kui öö kätte jõudis, mõtles ta, kuidas pööningule raswa piiti kallale peaseda.

Kop, kop, kop . . . koputas ta sabaga ahju kummi pihta.

„Kes seal koputab?“ küsis hunt.

„Ei keegi,” seletas rebane, „see on wist minu onu-poeg . . . Ta käis täna siin ja kutsus mind oma pojale waderiks, olla teine haige! . . .”

„Eks mine siis peale!” andis hunt nõu, „ehk jõuad!”

„Eks peab katsuma, pole ka just kaugel!” arwas rebane, puges uksest wälja — ja pööningule raswa püti kallale.

Natukese aja pärast oli rebane tagasi.

„Kas käisid?” küsis hunt.

„Kuidas siis!”

„Alga nii ruttu?”

„Olid teisel hädaristsed, polnud pidu ega kedagi.”

„Kas süüa said?”

„Eks ikka natukene ka.”

„Mis lapsele nimeks pandi?” päris hunt.

„Raanekangutaja” wastas rebane ja ronis ahju peale.

„Imelik nimi!” wastas hunt, „ei saa aru!”

„Kiüll pärast saad!” wastas rebane ja norstas juba.

Üks teine öösi, kui hundil päewal saagi peal õnne ei olnud, koputus rebane jälle sabaga kummi pihtra: — kop, kop . . . kop!

„Kes koputab?” küsis hunt.

„Pole midagi!” seletas rebane, „päewal käis lelle-poeg siin ja kutsus waderiks.”

„Eks mine siis peale, ehk jõuad!” andis hunt nõu, lootes, et teine kõrvalt kõhutäie saab. Rebane läks ja oli warsti tagasi.

„Kas käisid?” päris hunt.

„Käisin küll: olid hädaristsed!”

„Kas süüa anti?”

„Antu küll.”

„Mis lapsel nimeks pandi?“

„Sisusööja!“ vastas rebane ja ronis ahju peale.

„Imelik nimi! Ei saa aru!“

„Küll sa pärast aru saad!“ arvas rebane ja uinus magama.

Jälle teine ööfi, kui hundil saaki polnud, kuuleb hunt koputamist: kop . . . kop . . . kop!

„Kes koputab?“ küsis hunt.

„Mitte midagi, kewade aeg . . . mu käi käis päewal siin, kutsub waderiks!“

„Eks mine aga peale!“ andis hunt nõu ja rõõmustas, et rebane kõrwalt kõhutäie saab.

Rebane läks, — aga raswapüüti kallale; tegi selle ilusasti tühjaks ja tuli warsti tagasi.

„Kas käisid warrul?“ küsis hunt.

„Miks ep käinud!“

„Aga nii ruttu?“ arvas hunt.

„Oh, jälle hädariistfed . . . laps hädine . . . katju et koju saad!“

„Kas süüia said?“ päris hunt.

„Miks ep saanud!“

„Mis lapsele nimeks pandi?“

„Põhjanoolija“ — vastas rebane ahju peale ronides.

„Küll on aga imelikud nimed!“ imestas hunt:

„Kaanefangutaja, Sisusööja ja Põhjanoolija! Ei saa aru!“

„Küll pärast saad!“ arvas rebane ja norstas magama.

Nõnda elas rebane hundi juures kuni kewadeni. Hunt, waene, nägi ise nälga ja andis kõik parema süütaie rebasele. Rebane oli aga hundi juures libedaks ja

rammusaks läinud, nagu kana munaga sülitatud jõulufai: karu hülgas, nagu oleks raswaga üle määritud olnud.

Ühel päeval, kui hunt jälle wälja oli läinud, wedeles rebane ahju peal, ajas jalgu taewa poole ja laulis: „Oh põlwekest, oh põlwekest, oh põlwe, põlwe — põlwekest!“

Seal läks üks lahti ja hunt astus sisse . . .

„Mis põlvel wiga?“ küsis hunt.

Rebane ehmatas esiti natuke ära, aga wastas warsti: „Ei tea, mis tal täna sisse on läinud, walutab, mis kole!“ — ja hakkas põlwe finni hoidma.

„Dota, sõber,“ rääkis hunt, „ma tahan sulle natukene põlwe peale määret tuua! Nüüd on kewade käes, nüüd wõin kaane pealt ära kangutada, sisu süüa, piiti põhja noolida ja põlwele ka peale määrida!“

Läks hunt pööningule . . . ja pidi waesefene ehmatuse pärast ära minestama: piitt seisis küljeli, kaan pealt ära ja sisu söödud!

Sundi silmad wälkusid wihas . . .

„Ah ja kuriwaim, wõi nii tasutakse head?“ urises ta ja langes rebase kallale.

„Kuule, onu, kuule ometi mind!“ palus rebane. Sunt aga kisendas: „Ütle, kes sõi mu raswa ära?“

„Kust mina seda tean?“ wabandas rebane, „terwed päewad otša olen ma pikali maas haige . . . Korda kolm käisin pooleks tunniks ära! Ei mu hing tea!“

„Ütle aga, kes sõi mu raswa, ja mis tähendawad sinu ristilaste nimed?“ kärkis hunt.

„Ise sõid, kes muu pidi teda sööma!“ seletas rebane. „Ja kui ei usu, siis teeme proowi: Laseme praegu päewa paistele pikali ja waatame, kelle karwad raswa wälja imit-

sewad, see on raswa ära söönud. Ja siis on sul mu ristilaste nimed ka selged!"

Hunt oli nõus. Mõnda õue, lasti pikali: kõht vastu päewa ja oodati. Päike paistis nii soojalt, et väsinud hunt kohe norinal magama uinus. Seda oli rebane just ootanud. Ta ronis püti juurde, leidis veel põhja uur-

dest natukene raswa, korjas selle käpa peale kottu ja määris hundi kõhu karwad sellega ära.

"Onu ae, onu! Tõuse ruttu ülesse!" kisendas rebane siis, "näe nüüd, kus võrukael! Ise sõid raswa ära ja ajad teise peale: oma kõht kõik raswane! Tunnista patt ülesse!"

Hunt ärkas unest, pühkis suu puhtaks, mis heast unest natukene weisifeks läinud ja waatas kahtlaselt oma raswaga üle määritud kõhtu.

Seda narrimist ei jõudnud ta enam välja kannatada, kargas rebasel kraest kinni, tõstis ta õhku ja siis tagumise jalaga hoogu andes wistas ta rammusaks söödetud Reinu oma koopast nagu takutoonla välja!

Nõnda lõppes hundi ja rebase sõprus.

11. Rebane ja kuff.

Rebane oli enese hundi juures ilusaks rammusaks söö-
nud: karrw hülgas ja läikis nagu oleks ta üle raswatud olnud.
Silis rebane raswase käpaga oma habet ja rõõmustas põlwe-

kese üle. Alga kaua ei kestnud rebase rõõmupäevad: juba teisel päeval tundis ta tühjust, kolmandal — kolinat, neljandal — nälga kõhus, — ja viiendal walutas wats ja lõdi lulli, et wana wader enam kodus kuidagi wagu ei wõinud olla, jalad selga wõttis ja küla poole kodus, et ehk kusagilt kana kätte saaks, anifest hammustaks.

Ei päeval polnud tal midagi teha: koerad olivad kodus, inimesed liikusid siia sinna, ja wader Rein hoidis kahe käpaga kõhtu kinni ja ootas ööd.

Tuli öö. Uinus küla.

Salaja hiilis rebane lauda ligi, lipsas wärawa alt sisse ja tõstis nina ülesse, et ane haisu ajada, kuke kaastest kaeda.

Korraga: lop ... lop ... lop! ... „Wõtte waras kinni ... i ... i!“ käis kõrwu lukutaw kiskendamine läbi lauda. Seda tegi kuff, kes kurja looma oli märkanud. Üned ärkasid: „Wa', wa' — waras!“ nagistasiwad nad suure healega. Koerad kargasid ülesse: haukumine, urisemine, kaagutamine täitis õuet, — ja rebane tänas õnne, et terve nahaga weel minema peasis.

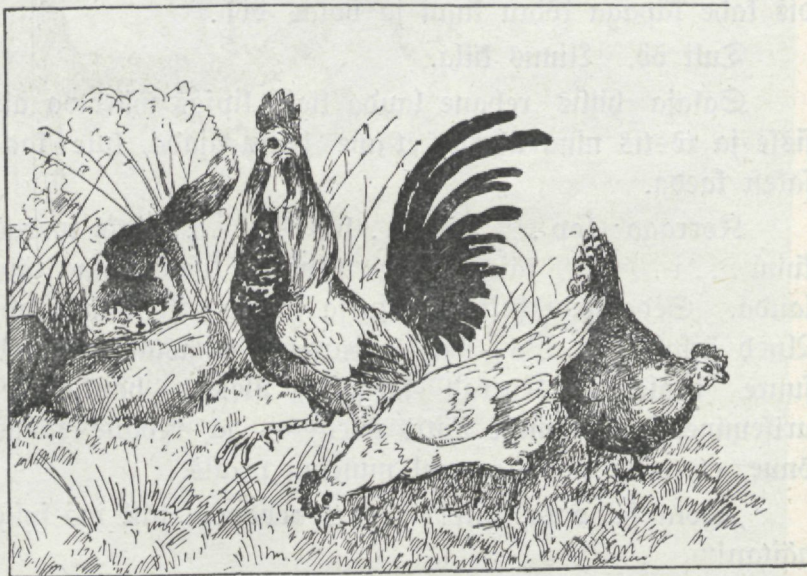
„Dota sa, oota, kuff!“ töötas rebane, „küll ma sulle näitan!“

Teisel päeval luusis rebane jälle metsa ääres; oli nälja kustutuselt kusagilt konna kätte saanud, selle ära söönud ja waatas nüüd küla poole, kus maiuseroog oli.

Seal näeb ta, kuidas kuff oma kana karjaga külast eemal uhkelt mööda wälja kõnnib, teri otjib, kanu kutsub ... ja wahel sekka laulab.

„Dota sa, oota kuff!“ kinnitas rebane, ja suu jooksis wett.

Ruff kõigutas pead, süled mis hülgasid: üks oli kulla karwa, teine hõbeda karwa, kolmas särjesapi karwa! Ei jõudnud rebane enam wälja kannatada, lõmitades hüüis ta ligemale ja enne, kui kuff märgata sai, oli ta rebase lõugade wahel. Ranad kaagutasid . . . jooksid wadinal koju poole õnnetusest teada andma . . . rebane lippas aga metsa poole, kuidas jalad kandsid.

Rufel oli meelemärk egiotsa üsna kadunud, aga pea sai ta asjast aru, tundis oma tunnikest tulewat ja mõtles, kuidas ehk peaseda. Rebase hambad hoidsid aga teda kinni nagu tangidega.

„Ruhu sa mind õige wiid?“ küsis kuff kurwalt.

„Rohtusse!“ urises rebane läbi nina.

„Alga ma pole ju midagi paha teinud!“ wastas kuff.

Paha teed sa igal päeval," sõnas rebane läbi nina, „esiteks pead sa palju naifi ja teiseks kiskud sa teistega väga palju! Raru, metsa kuningas, kutsus sind nüüd oma kohtu ette, ja mind saadeti sind ära tooma!”

„Minul olid aga sinu kohta koguni teised mõtted,” rääkis kutt, „ma tahtsin praegu just metsa tulla sind kutsuma!”

„So—oh?” inises rebane.

„Jah, mul oli sinule suur uudis rääkida: meie peremees tahab sind üle kõigi koduloomade valitsejaks teha! Ja seda sõnumit tuln ma sulle tooma!”

„Kas anede üle ka?”

„Jah!”

„Oh!” hüüdis rebane hea meelega ja lastis lõuad lahti.

Seda oli kutt just ootanud. Waewalt tundis ta, kuidas tema ihu rebase teravate hammaste wahelt natukene wabamaks sai, kui ta oma wiimase jõu kofku wõttis, kõigest wäest rabeles . . .

ja rebase suuist peasis. Nüüd andis kuff jalgadele jätku, tiivadele tõusu . . . ja enne, kui rebane kolme sai lugeda, oli kuff kõrge kuuse otsa peal.

„Kufuriugu, lasa saba loogu!“ laulis kuff. „Ära tahtis teise tappa! . . .“

Rebane sülitas tuld, et ta ennast kukest nii rumalasti petta oli lastnud ja lubas oma südamel seda kukele kätte maksta.

Kuff hakkas aga walju healega laulma, et pererahwas kuuleks ja tema koju wiiks.

12. Raks ja kuff.

Eit oli kassi peale väga vihaseks saanud: ta süüdistas teda, et ta laislt olla, päewad otsa ahju peal magada, koort lastuda ja mitte sugugi järele ei waadata, mis õues sünnib; aga õuest olla kuff kadunud! Küll katsus kass ennast wabandada, filis ja paitas ennast teise seeliku wastu, aga eit oli väga wihane, andis kassile jalaga külje pihta ja ajas ta uksest välja.

„Kassu, et sa ennast jalust koristad, niisugune mait!“ wihastas eit, „jööda, jooda nagu oma last, mitte niigi palju ei saa teine, et majaloomade järele waataks! Mine, otji kuff ülesse!“ — ja tõmbas ukse wihaselt kinni.

Raks oli õues. Silmad jätendasid, turi tõusis harja, ja ta mõtles iseeneses: „Niisugune on see ilma tänu! Peastin ikka terve maja noorel põlwele metselajate käest ära, nüüd saan jalaga kuklasse!“

Saba sorgus, süda täis ja müra kas küljes, mis oma jagu walutas, hulkus kass metsa poole.

Sultsus ifka
edasi, ifka
fügavamale ja
fügavamale metsa
põhja, funi wiimaks
päris laias laanes oli.

Seal jäi kaks seisma, et aru pidada,
kuhu minna.

„Kufuruugu! Lase saba
loogu!“ kuulis korraga kaks.
„Do“ — mõtles ta, „see on ju meie
wana kutt. Läks heale peale ligemale
ja nägi kufte puu otsas!

„Ena, ifka ena!“ hurjutas kaks, „kuhu tema roninud!
Mis sa õige seal teed?“

Kutt rääkis oma õnnetuse ära, kuidas ta oma
perega majast natukene kaugemale läinud, kuidas
rebane tema kinni tabanud, kuidas ta
selle mehe suust veel eluga peasnud, ja
kuidas ta nüüd hirmuga puu otsas
seista ja eite taati oodata.

„Ää neid kedagi oota!“ seletas kaks pahaselt. Tulingi sulle seda teatama, et eite taati üsna sõgedaks on läinud. Neil tulewad nüüd warsti Pille pulmad, ja lubasid su pulmadeks ära tappa!“

„Küll on wanamoor!“ imestas kuff.

Ja hakkasid nad aru pidama, mis nüüd ette võtta ja kuhu minna? Tegid viimaks otsuseks, edasi minna ja peavarju otsida.

Ilm oli pimedaks läinud; tuul puhus, ja metsa puud ragisesid ja nagisesid.

Korraga kuulsid reisimehed hirmust appihüüdmist metsa padrikust.

„Lähme appi!“ arvas kuff. Ruttu jooksti häda kohta: suur vöö-kull oli jänese kehasse oma küüned löönud ja katsus hoopa teisele pähä laduda. Kaks kargas kullile selga, kuff karjus: „Võta röövel kinni—i!“ — ja enne, kui kull asjast aru sai, oli ta küüned lahti lastnud ja metsa peitu lendanud. Jänesel oli aga nii heameel ootamata abi üle, et ta elupeastjad enese juurde korterisse kutsus.

Jänese elumaja asus suure haavapuu all, pakus padrikus: kuuse koorest oli katus, samblast — säng, seinad — sõnajalast, ja aknad — haavakoorest, ukse oli iga külje sees, et saaks hõlpsalt ära hüpata, kui oli kuri tulemas, waenlane peale langemas.

Rukke kassi olivad aga väga rõõmsad, et peavarju said.

13. Rebane ja kuff.

Teisel hommikul vara, enne viite walget ja kuute koitu, ärkas kuff ja laskis laulu lahti. Jänese ehmatas, kargas ülesse, arvas, et jahimehed väljas on, ja pidi juba esimesest uksest välja lippama, kui kaks teda kinni pidas ja rahustas: „Pole wiga, armas haawiku-isand, kuff laulab!“

„Niisuguse hirmsa healega?“ küsis jännes ja wärises kõigest kehast. „Alga ma pean siiski vaatama minema, ehk on kuskilt midagi paha tulemas!“ Jännes lipsas wälja, et aga walge saba ots tudises.

„Jännes on jännes! Oh sa argpüks!“ naeris kass ja noomis kulle, et see nii kõwasti ei karjuts, sest ega see

enam taadi laut ei olnud, kus kõigest kõrist wõis kiskendada. Pealegi kardetawaks wõis see ka minna, sest siin ei olnud enam eide walitsust: siin hulkus hunt ja kõndis karu, hiis ilwes, ja roomas rebane . . .

Rui suur walge wäljas oli, ja koduolejad jäneft koju ei näinud tulewat, kõneles kass: „Näha on, et jännes koguni harimata isand on: külalised enesel toas, aga süüia ei paku keegi. Sedasi wõib wats warsti waewama hakata.“

„Kuule, kuff,“ seletas kass, „sina jää koju ja waata maja järele, aga mina lähen metsa ja katsun, ehk saan midagi niisugust, mis suhu sünnib pista? Ära sa aga kedagit sisse lasse!“

Kuff lubas, ja kass läks wälja.

Alga rebane oli juba haisu ninasse saanud, kus kuff elas. Ta oli enese ammu juba jänese maja juurde pöössasse ära peitnud ja ootas seal parast aega, mil kufele külasse wõiks minna.

Nii pea, kui kass wälja läks, ronis rebane salaja ukse juurde ja maheda healega hakkas ta laulma:

„Kufekene, kufekene,
Puna peaga papakene!
Eite saatis herne teri,
Kamaluga kaera teri!“

„Doo!“ mõtles kuff, „wõi eit niisugune hea inimene on!“ ja pistis pea afnast wälja, et waadata, kellega eit teri oli saatnud. Seda aga rebane just ootas! Krapsti, kargas ta kufe pähä kinni, kiskus selle üle afna due — ja läks!

Kuff hakkas karjuma, suure healega appi hüüdma:

„Tulge appi, armas rahwas!
Wiib mind rebane rabasse,
Murrah maha mätta ääres,
Wana kase kammu ääres!“

Kuulis kass kufe hüüdu, jooksis järele, sai rebase kätte, peastis kufe ära ja wiis koju.

Rodu kõneles kuff, kuidas õnnetus oli sündinud. Kass noomis aga teda, et ta teineford mitte enam nõnda rumal ei oleks ja pead afnast wälja ei pistaks. Kuff lubas sõna kuulda, ja kass läks metsa saagile.

Waewalt oli kasf kaugeemale läinud, kui rebane jälle toa taha ilmus ja salaja afnast fiske waatas, mis kuff teeb. See sammus uhkelt mööda tuba ja sügas wahel warwaga filma äärest.

Rebane jäi üsna afna alla feisma ja laulis jälle:

„Kufekene, kufekene,
Puna peaga papafene!
Eit see saatis herne teri,
Ramaluga kaera teri,
Tošmituga odra teri.“

„Ei sa mind nüüd enam petta ei saa,“ arwas kuff, ja käis mööda tuba, edasi ja tagasi ja ei pistnud mitte pead wälja.

Rebane ootas, ootas ja wiistas ühe herne tera üle afna augu fiske ja ütles:

„Waata ifka, waderikene, kui palju teri eit saatis!“

Kuff ei jõudnud wastu panna, sõi herne tera ära, ja kange ifu tõusis tal waadata, kui palju seal weel neid on. Waewalt sai ta aga pea üle afnalaua wälja pista, kui rebane — frapsti, kufe kaela kargas, üle afna tema wälja tõmbas ja läks!

Kuff hakkas suure healega karjuma ja appi hüüdma:

„Tulge appi, armas rahwas!
Wiib mind rebane rabasse;
Murrab maha mätta ääres,
Wana kafe kännu ääres,
Suure soo serwa ääres!“

Ei olnud weel kasf kaugele jõudnud minna, kui ta kufe hädahüüdu kuulis. Ruttu jooksis ta appi, kargas rebasele kaela finni, pigistas teist kõwasti kulla pealt, — ja rööwel lastis kufe suust lahti. Kasf wõttis kufe ja

wiis ta koju tagasi, noomis aga teist mitte wälja waadata, sest muidu wõib suur õnnetus sündida!

Ruff lubas sõna kuulda, ja kaks läks kolmat korda saaki püüdma.

Ruff käis uhkelt edasi ja tagasi ja wõttis ette, mitte aknast enam mingisugusel tingimisel wälja waadata, kui ta rebane ei tea, mis lubaks.

Rebane seisis aga juba jälle akna all ja laulis nii mahedalt, nagu tahaks ta kufke magama uinutada:

„Kufekene, kufekene,
Puna peaga papakene!
Eite taati talusta,
Saatsid sulle saksa saia,
Kamaluga kaera teri,
Tosmikuga odra teri,
Ratta rummus ruffi teri!..“

Rolm korda laulis rebane oma pettelaulu, kolm korda koeralaulu, aga kuff seisis wagusi toas ja kuulas pealt.

„Ega sa ometi kurdiks pole läinud?“ küsis rebane, „wõi on su kõrwaülmiline kassin, et sa mitte ei iitsatagi!“

„Ei, rebane, Reinuwaderikene,“ wastas kuff, „ei sa mind enam tüsjata saa: ei ma enam pead wälja pista!“

„Seda pole tarwisgi,“ seletas rebane, „aja muidu warwa ots üle akna ja wõta kõik see suur warandus wastu, mida eite taati sulle saatsid!“

„Sa murrad mu ju ära!“ kahles kuff.

„Ei murra!“ naeris rebane, „waata, ma lähen juba eemale ja jätan waranduse kõik akna alla!“

Ruff ei tahtnudgi teri saada; ta tahtis muidu waadata, kas rebane kaugemale oli läinud, ja pistis pea

wälja. Krapsti! oli rebane kuke kraes kinni ja nüüd nii kõvasti, et see enam hingata ei saadud, kistendamisest polnud juttugi!

Wiis rebane kuke metsa sügawusesse ja sõi tema seal ära; ainult süled jäiwad järele, mida tuul pärast igasse ilmaaarde laiali ajas . . .

Tuli jänēs koju . . . polnud ühtegi hinge enam majas.

Tuli kass koju . . . ja küsis kuke järele.

„Ei ma tea!“ wastas jänēs.

„Kas sa küsendamist ei kuulnud?“ päris kass.

„Kuulsin küll!“ wastas jänēs.

„Miks sa siis appi ei läinud?“

„Ma kartsin!“ kogeldas jänēs.

„Oled ikka wa' jänēs!“ wihastas kass ja turtfus furjalt jänēse peale.

14. Rebane ja kurg.

Kukk oli rebasel warsti sõõdud, ja otse üle soo sõrkides läks ta koju poole. Tee peal tuli kurg rebasele wastu.

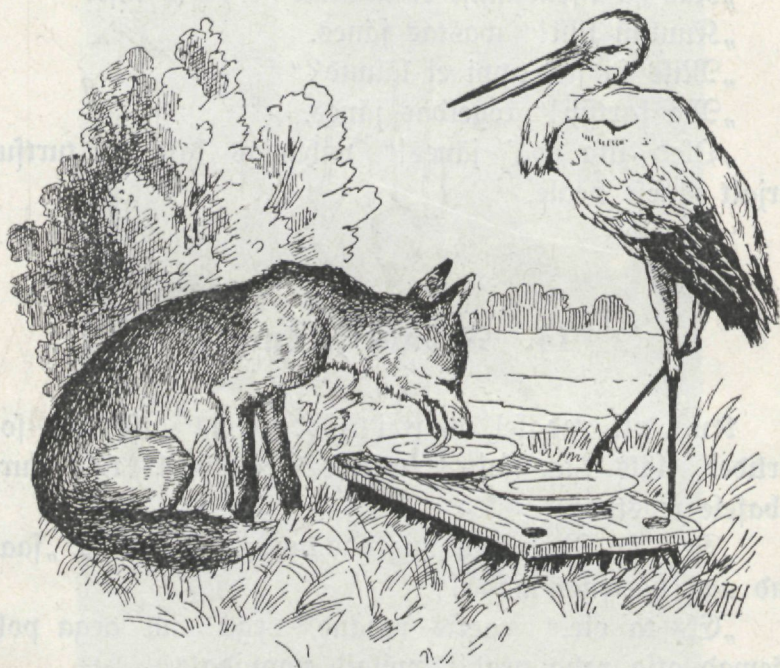
„Tere ka, Rein!“ kummardas kurg rebase poole, „saab sind aga harwasti näha!“

„Eks ta ole,“ naeris rebane, „ega mul aega pole päewad otša raba peal jõhwikaid noppida!“

„Alga libedaks läinud teine,“ imestas kurg, „libe ja hiilgab nagu raba laugas päewa loodel.“

Rebane tahtis kurge narrida ja ütles: „Eks see tule kõik sest ninaesijest. Tule homme meile, ootan sind heameelega!“ Kurg tänas kutsumise eest ja lubas minna. Rebane aga mõtles: „Küll ma sulle õpetust annan, kuidas libe oldakse.“ Läks koju ja teetis paja täie pudru

walmis. Rui kurg külasse tuli, tandsis rebane kõik lausit-
taldrikutega ette, kummardas ja palus: „Ole nii lahke,
wõta aga ette!” Kurg nokkis oma pita nokaga wastu
taldriku põhja, ja waewalt oli suutäis, mis alla läks.
Rebane käis aga laua ümber ja hirmutas: „Üra häbene
kedagi, kui ka siledaks tahad saada!” Kurg sai aru küll,

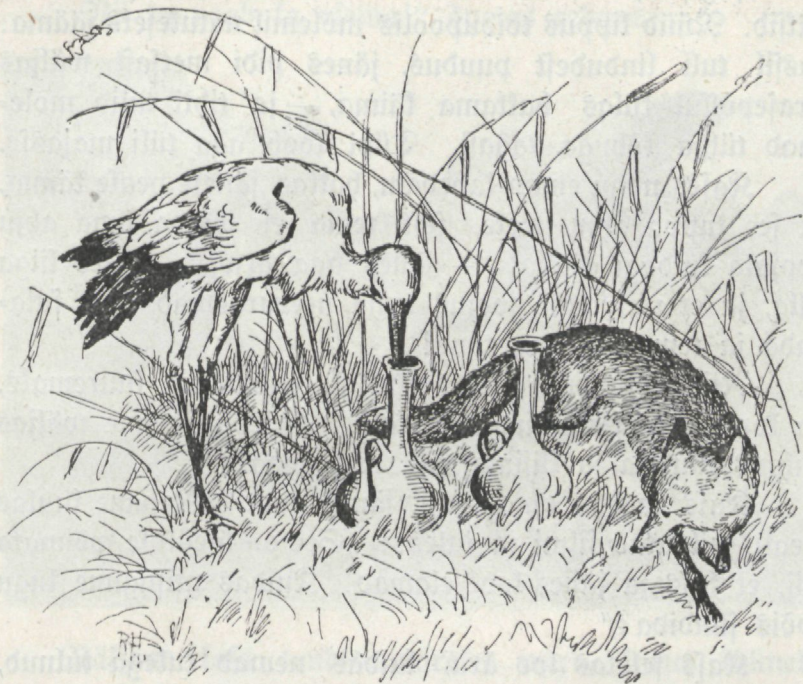
et rebane temaga paha nalja tegi, neelas selle kõik ilu-
sasti alla ja ära minnes tänas ta südamest kõige hea eest
ja kutsus rebase teiseks päewaks enese juurde wõõrusele.
Rebane lubas ka minna.

Teisel päewal laskis kurg oma eite kõik walmis-
tada, mis ta aga weel iiales oskas teha. Magus roa
lõhn täitis terwet ümbrust.

Rebane oli ka warakult wõõrujel, sest hea lõhn ei andnud talle rahu.

Uga kuidas oli ta häbistatud, kui kure eit kõik söögid pikafaelaga pudelites laua peale tõi.

„Ole nii lahke, waderikene!“ palus kurg, „tee nagu oleksid sa oma kodu!“

Rebane katsus küll siit poolt ja teine poolt; silmad jooksid wett, aga suhu ei saanud ta mitte raasukestgi. Kurg andis aga head eeskju, kuidas pudelist pika notaga toitu tuleb wälja wõtta, kuid rebane pidi suu puhtaks pühkima ja tühja kõhuga koju minema. Nüüd sai küll rebane aru, et kurg worsti wõileiwaga oli maksnud, kuid teha polnud midagi.

Paha meelega ja häbistatult läks rebane minema.

15. Jänese surm.

Elasid kass ja jännes nüüd üsna kahetsegi; nutsid wahel kuke üle ja käisid päewal teine teine lord metsas jahil ja öösel magasid üheskoos. Nõnda läks lugu wäga hästi kuni sügiseni, kui ilmad külmemaks ja sajud suuremaks läksid. Nüüd kippus toidupoolis mõlemil natukeseks jääma: kassil tuli lindudest puudus, jännes pidi metsast wäljas orasepõllul külas hakkama käima, — ja tihti tulid mõlemad tühja kõhuga tagasi. Tühi toob aga tüli majasse.

Kass, nagu enam tabedam, hakkas jänese peale käima, et see tuppä ahju teeks, sest tema ei wõida ilma ahju soojata kuidagi elada; — jännes aga arwas, et see liiga olla, ja et niisugune soojus tema neeruraswad ära sulatada ja temale surma tuua!

Riud ahju pärast läks ikka suuremaks ja suuremaks, ja korra oli kiskumine nii kole, et seda rebane wäljas juhtus kuulma ja küsima tuli, mis wiga?

Kass kaebas oma lugu, jännes oma. Rebane kuulas pealt, pilgutas silmi ja ütles: „See on üleüldse wõimata asi, et kass ja jännes koos elawad! Kuidas niisugune lugu wõis sünnida?“

Kass seletas loo ära, kuidas nemad kufega tulnud, jänese öökulli käest ära peastnud ja siis mõlemad siia elama jäänud, jänese enese palwe peale.

„On see tõsi?“ küsis rebane.

„Jah!“ wastas jännes.

„Ja kulli küümed olid juba sinu seljas?“ päris rebane.

„Jah!“

„Ja kulli nokk oli juba sinu kullas?“

„Jah!”

„Seda ma ei usu,” tõendas rebane. „Ras, näita, kuidas see oli, siis ma usun!”

Ras kargas kiiuintega jänese selga, hammastega haavitu-emanda kullasse kinni ja karjus: „Nii see oli, nii see oli!”

„Nii ta peab ka olema!” õpetas rebane.

Näljane kas tundis värsket werd, surus kiiuined sügavasti jänese kullasse, hambad jänese selga, — ja jänest oligi furnud.

Rui paha oli toimetatud, küsis rebane:

„Alga, mis saab õpetaja?”

Ras nägi, et midagi teha ei olnud, ja lubas poole jänest rebasele.

Sellest ajast said kas ja rebane sõpradeks ja hakkasid üheskoos jänese majas elama.

16. Raks ja rebane.

Nüüd olid kaks pärast kofku juhtunud: raks ja rebane. Raks kopperdas kodu, rebane käis väljas jahi peal. Tuli rebane õhtul koju kaks kana, wõi pardi ehk aniga, selle aja sees oli kaksil tuba juba soojaks kōetud, ja siis hakati toitu tegema. Nõnda elati mõnda aega.

Korra tuli rebane jälle pere poolt — part suus, kui hunt talle tee peal wastu juhtus.

„Seisa,“ kisendas hunt, „pool minule!“

„Ei saa, ei tohi!“

„Kuidas ei saa, mis ei tohi?!“ päris triimfilm.

„Kes tohib mulle ütelda: ei saa, ei tohi?“

„Siirekuningas!“

„Kes?“

„Siirekuningas!“

„Kes see on?“ küsis hunt.

„On minu juures praegu külas!“ kostis rebane tõsiselt.

„Ei ole ma sihukesest mehest veel enne kuulnud,“ rääkis hunt. „Mis jutud need on: minu juures külas!? Kes ta on?“

„Midagi toledat,“ seletas rebane. „Nui ees, wääs taga, hiire keller keskel! Ise igerik ja agerik, aga istub istme peal! Pea nagu kaal, filmad nagu sõed ja kihwad? — Rihwad nagu pajuväädid nina all. Ise nigiseb ja nagiseb, uriseb ja muriseb: „Söön ma liha, söön ma raswa, murran maha roti-rahwa!“ — Ja saba?! — Saba nagu koorma-puu! — Ja küüned? — Nagu nõelad!“

„Isakene!“ ohkas hunt. „Kust sihukene pöörane wälja on lastud, ja mis ta tahab?“

„Mis ta tahab, ei tea veel mina!“ wastas rebane hirmuga. „Ei mina tohi pärida! Tuli otsekohse minu juurde, ja käsib iga päew omale ühe pardi tuua! Ei ma julge wastu panna, muud kui wea aga teisele suupäralist koju ja wahi ise läbi sõrmede. Nii on wennas! Ütleb enesel siin meie pool palju tegemist olewat; lubas kõik loomad läbi käia!“

Sundil oli küll hundisüda, aga ta see hakkas sees wärisema, nii mõjusiwad rebase sõnad.

„Mis teha?“ küsis hunt hirmunult.

„Kui tahad suure isanda südant pehmenhada, siis piüia aga kusagilt lammas kinni ja too talle meeleheaks, ja waata, et homme juba minu pool oled, muidu wõib su asi veel hulluks minna!“

Sunt lubas ja läks lammasi otsima.

Waewalt oli hunt ära läinud, kui karu rebasele wastu tuli.

„Paigal seisja!“ kiskendas karu, „part anna süia!“

„Ei saa!“ kinnitas rebane.

„Noh, kui ei anna, siis võtan ise!“ wastas karu.

„Ei tohi!“ turtfus rebane, „ma kaeban Hiirekuningale“.

„Kellele?“ küsis karu, pani käpa kõrva äärde, nagu ei oleks ta hästi kuulnud, ja kordas: „Kellele sa kaebad?“

„Hiirekuningale!“

„Mis mees see on?“ päris karu.

„On minu juures külas!“

„Ei ole ma sihukesest isandast weel enne kuulnud,“ imestas karu, „kes ta on?“

„Midagi hirmust,“ rääkis rebane, „midagi kolemat! Nui ees, wääs taga, hiirekeller keskelt. Ise igerik ja agerik, aga istub istme peal; kagiseb ja nagiseb: „Söön ma liha, söön ma raswa; murren maha roti-rahwa!“ Ja silmad? — Nagu sõed. Ja küüned? — Nagu nõelad. Ja jaba? — Nagu koormapuu! Ära küsi, hirm tuleb peale! — Rääbib mind iga päew enesele wärsket tuma; kui ei too, siis lubab ülesse puua!“

„Mis nüüd teha?“ küsis karu.

„Püüa hea härg kinni ja too Hiirekuningale meeleheaks, muidu võib su käsi weel halvasti käia!“ õpetas rebane.

Karu tänas hea nõu eest ja läks härja otsima.

Selle aja sees oli hunt lamba kätte saanud ja läks sellega rebase poole. Warsti sai ka karu härja kätte ja läks sellega minema. Tee peal said nad kofku.

„Tere, wõsa-Willem!“ teretas karu ja laskis härja juust lahti. „Kas sa oled rebase külalisk — Hiirekuningat — näinud? Mida nagu on?“

„Ei ole,“ vastas hunt, „aga pidada hirmus kole elukas olema!“

„Kas minust suurem?“ päris karu.

Korraga jooksis hiirekene mööda.

„Hei, hiirekene!“ kisendas karu, „tule siia ja ütle: kas oled Hiirekuningast näinud?“

„Oh,“ vastas hiirekene, „ärge küsige; — ma suren hirmu pärast ära! Praegu tulin sealt mööda: istub teine ukse ees kammu otsas ja lõhub seda küüntega, mis laastud lendavad; filmad peas nagu karikad ja saba nagu haampalk!“

„Ei, mina küll rebase juurde ei lähe!“ ohkas hunt.

„Ja mina ka mitte!“ kinnitas karu.

„Kuule, hiir,“ palus hunt, „mine sina rebase juurde ja ütle, et hunti karut ammu juba siin on, ja ühel lammas, teisel härg Hiirekuningale meeleheaks ligi!“

Hiir läks.

„Kuule, hunt, ma lähen mäna otsa,“ rääkis karu, „ja varitsen, kui nad tulewad!“

„Ma tulen ka!“ arvas hunt.

„Ei, seda sa küll ei saa!“ seletas karu, „aga ma peidan sinu hao-hunniku alla ära.“

Hunt oli nõus. Karu mattis ta hao-hunniku alla nii ilusasti ära, et waewalt aga sabaots välja jäi. Ise ronis siis mäna otsa ja hakkas varitsema, kust poolt rebane Hiirekuningaga peaks tulema. Hunt ootas hinge finni pidades hao-hunniku all. „Tulewad!“ sosistas karu, „juba tulewad!“

„Sunt pistis uudishimus nina haohunniku alt wälja ja waatas, kui rebane kelleliga eemalt tuli.

„Alga kangesti pisufene, muidu tillemannitene,“ sofistastas hunt.

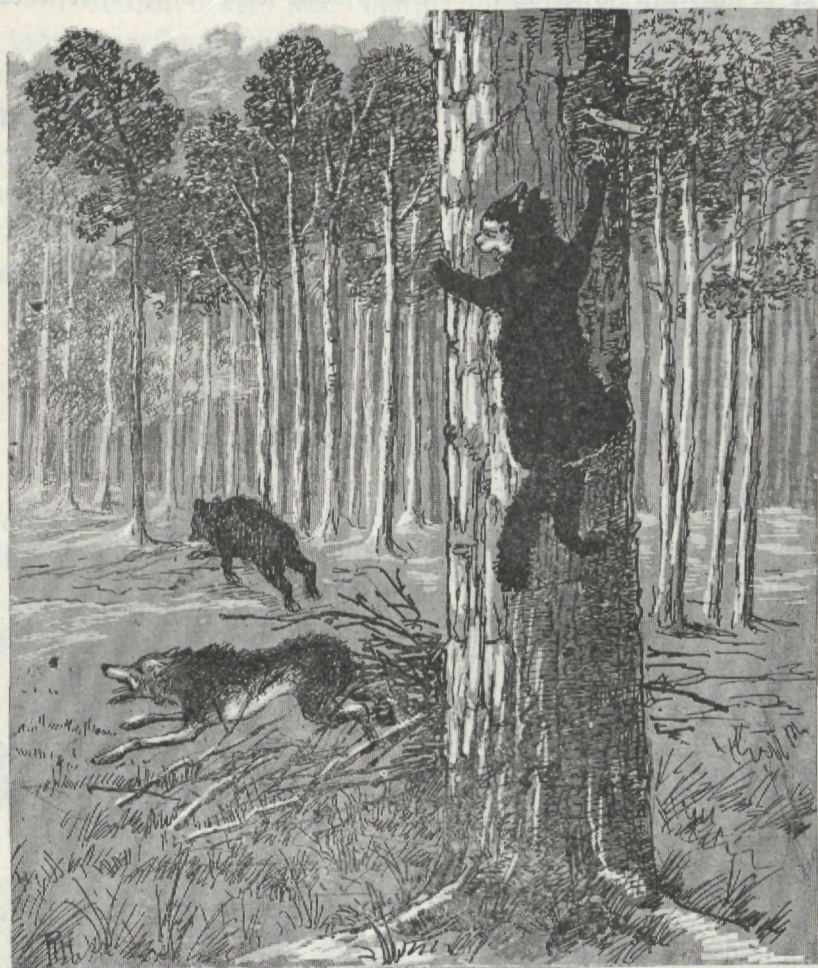
Nii pea, kui kass härja nägi, kargas ta sellele hammasstega turja finni, kiskus küüntega, ajas karwad kohewile ja kisedas: „Näu, näu!“

Sunt tõmbas nina tagasi, — niisugust hirmust healt ei olnud ta weel enne kuulnud ja küsis karu käest: „Mis on?“

Karu sofistastas aga ülewelt: „See neelab härja ühe ainja suutaiega ära!“

Sundil tuli kange hirm peale, kõik ta ihuliikmed hakkasid wõdisema, ja sabots tegi haohunniku all ikka: sap... sap... sap... wastu kuiwi lehta.

Kass oli aga kuulnud, kui lehed krabisesid, waatas sinna poole ja nägi, kuidas haohunniku ääres hiirefarnane

asi liikus ... Nagu nool oli ta härja turjalt maas ja tõige oma kümne kiiinega nagu nõeltega hundi sabas finni. Sunt kargas nagu tuul ülesse, haod lendasid iga ilma kaare poole ... ja üle pea kaela kibus wõsa-Willem padrikusse. Raks, — waesekene, jäi ehmatanult seisma,

ja et hirmsa hädaohu eest peaseda, lippas ta turtšudes mäna otsa, kus karu varitses.

Raru karjatas! Polnud tal allaronimisega enam aega; kukkus ta nagu kott maha, röögatas lord ja wihtus siis nii mis maa müdises, nagu maru, metsa sügavusesse.

Rebane kükitas künnu taga, hoidis kahe käpaga kõhtu finni ja naeris, et silmist wesi nirisest. „Oh — oh — hoo ...; ih ... ih ... hii ... eh ... eh ... hee!“ Süüa oli aga neil mõlemil nüüd jälle tiifits ajaks.

17. Sunt ja rebane saagil.

Sundi kõht oli jälle toledasti tühi: polnud ta enam mitmel päewal midagi söönud. Sulkus teine mööda metsa ümber ja juhtus wiimaks rebase maja juurde.

Rebane istus ukse ees heinahunniku otsas ja lõpetas parajasti praadi söömast, mis kas oli walmistanud.

„Tere, wader,“ küsis hunt, „mis sa sööd?“

„Mis seal süüa?“ kaebas rebane, „ajad kassinad ja kallid: pole paremat saada kui heinu!“ Wõttis siis heina tüki istumise alt ja pakkus hundile: „Katsu, kuidas maitseb! Ole na' hea!“

Sunt pistis heinatuti suhu, katsus närida, — aga hambad ei hakanud peale; sülitas suust maha ja ütles: „Nüüd peab küll nälga surema! Kuin nagu liiw!“

„Oh, ära meelt heida, sõbrakene!“ trööstis rebane.

„Suure Jumala ilm on suur ja lai, ja wara temas wäga palju. Lähme kahetesi saagile, — ja kõik, mis sa püüad, — sellest olgu pool minu!“

Sunt oli nõus, ja läksid.

Varsti said nad metsa äärde ja nägid seal wana mära warfaga fõowat.

„Seal on wana walge,“ näitas rebane, „wõta warfs kinni ja too ära!“

Mära oli aga hundi haisu ninasse saanud, tõmbas kõrwad longu ja ootas.

Sunt kogus alles julgust: hakkas käppadega maad kaapima, ajas karnwad kohewile, filmad punni ja küsis rebase käest: „Kas olen küll kole?“

„Oled küll!“

Hobune oli enese selle aja sees wõitlusets walmis seadinud.

„Warfs on minu,“ kisendas hunt, „kui heaga ei anna, wõtan kurjaga!“

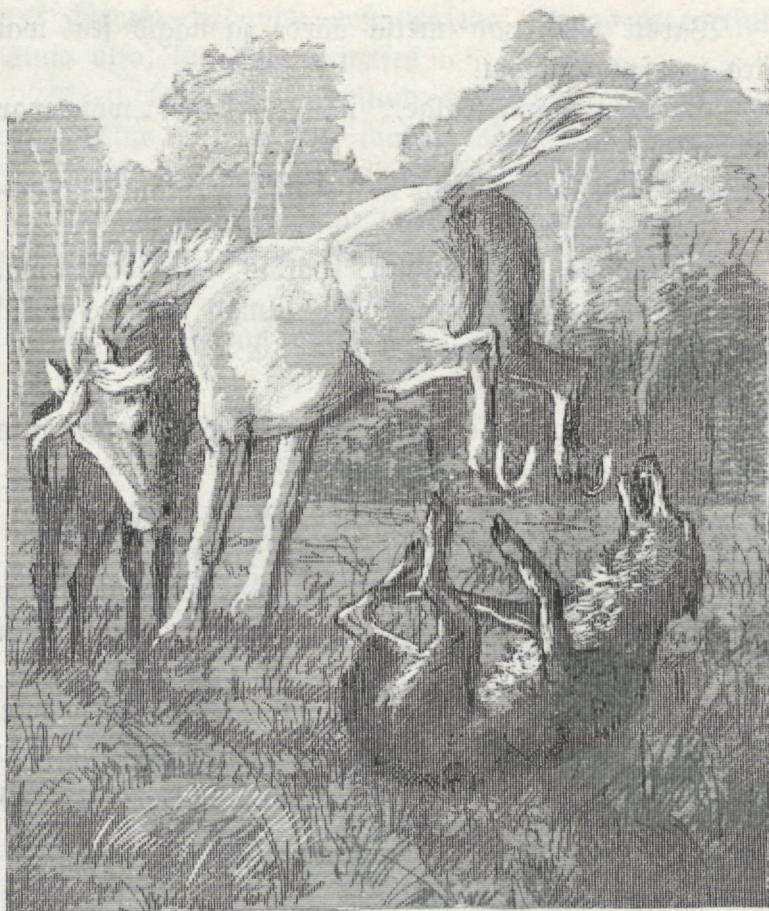
Mära wastas: „Nüüdsel ajal on niisugune seadus, et iga kauba eest peab maksma! Muidu ei anta nüüd mitte midagi!“

„Mis sa tahad selle eest saada?“ küsis hunt wihaselt.

„Ma just hästi ei mäleta,“ wastas mära, „aga pe-remees pani kirja tagumise jala raua külge, tule waata ise, sul na' ilusad suured filmad!“

Mära tõstis tagumise jala natukene maast lendu ja ootas hunti. Nii pea, kui hunt oma filmad mära kabja-raua ligidale oli pannud, et warfa hinda lugema hakata, käis hele plaks — ja hunt seisis werise lõugadega kümme sülda märaft eemal pikali maas!

Jänes oli juhtunud seda pöösa takka pealt waatama, ja kui ta seda nägi, kuidas hunt uperkuiuti kullus, oli tal sellest nõnda hea meel, et ta naerma purskas ja oma peal-mise moka katti käristas. Sellest saadit on ta jänese peal-mine moff lõhki.

Rebasel oli enne hulk tööd, kui ta hundi meelemärgusele sai: niisuguse hoobi oli hunt mära käest saanud, kes selleks ajaks ammu oma warsaga koju lauta oli pugenud.

Wandus hunt kõik maa põhja ja lubas puhas kätte maksta, ja kohe, kas või praegu, sest et rebane hirmutas, ja hunt ise ka wahwa tahtis olla.

Nägid nad wälja taga mäe otsas lamba karja. Jälle hakkas hunt kaapima, filmi punni ja karwu kohewile ajama.

„Kas olen küll kole?“

„Hirmu ajab peale!“ wastas rebane.

Seda oli aga wana keerusarwedega oinas, karja juht ja waht, näinud, — ja kui hunt eemalt tuli, seisis oinas sarwedega wastu.

„Kui heaga kõige paremat ja raswasemat lammaft ei anna, siis wõtan kurjaga!“ mõiras hunt.

„Alga kuule, wa wõsa-Willem,“ päris oinas, „su suu on ju üsna werine, sa määrid lamba ilusad walged willad ära!“

„Pole sinu asi,“ luiskas hunt, „hammas walutas, käisin targa juures, see tõmbas wälja!“

„Oh sa waene,“ haleskas oinas, „siis ei saa sa ju sugugi süüia! Alga mina wõin sulle abits olla. Kuula, mis nõu ma annan: hammustada sa ei wõi; siis mine mäe alla, aja suu pärani lahti ja mina ise jooksen sulle suhu. Neelamist pole waja. Muu mu meelest on kõik tühine! Eks?“

Hunt oli oina nõuga rahul, läks mäe alla, ajas suu lahti ja ootas.

Dinas seisatas, wõttis hoogu, taganes mõne sammuga tagasi, pistis jooksu nii kuidas jõudis ja hüüdis: „Toeta tagumised jalad kõwasti wastu maad!“

Hunt surus tagumised jalad wastu maad ja ajas lõuad pärani. Dinas ei jooksnud ülewalt, tema päris lendas. Korraga käis — müts! siis karjatus — ja hunt weeres nagu kuul üle pea-kaela kus seda ja teist.“

Dina hoop oli nii tugev, et hunt kaua minestuses maas lamas ja alles rebase suure hoolitsemise läbi jalule sai. Pea aga lõhkus hundil walutada mis hirmus!

„Nüüd läheme koju,“ soovis rebane.

„Ei,“ vastas hunt, „enne ei lähe, kui midagi hamba alla ei saa!“

Zahimehed läksid edasi. Jõudsid nad wiimaks küla alla jõe äärde ja nägid seal kalda ääres pori fees emise oma pörtsa perega.

„Vaata, kus kala-kari!“ näitas rebane.

„Do!“ hüüdis hunt ja hakkas jälle maad kaapima, filmi punni ja karvu kohewise ajama.

„Kas olen kiill kole?“

„Ärärääkimata!“

Seda oli aga emis näinud, ülesse tõusnud ja küsis hundi käest: „Aga mis triimfilm soovib?“

„Ühte põrsast! Kui heaga ei anna, siis võtan kurjaga!“

„Oh onukene,“ seletas emis, „mis sa porise põrsfaga teed? Rikub muidu su ilusa suu ära! Sa mine aga alla paisu; ma loputan peal paisu põrsfa ära ja lasen siis mööda vett alla! Eks?“

Hunt oli nõus, jooksis alla paisu ja ootas.

Emis läks aga pörjastega paisu peale, kangutas wärawa eest ära ja lastis paisu täie wett hundile kaela. Sunt ei jõudnud suurele woolule wastu panna, wesi liiskas tema pitali, ja hunt läks mööda jõge alla: furd saba ees, furd pea ees; ifka: wirr ja wirr!

Rüül hüüdis rebane: „Onu, ae; onu, ae! Ei see pole hea, kui maisemaa mees meremeheks hakkab!“ Onul polnud aga aega enam seda kuulda. Suure waewaga sai ta mõni werst all pool paisu kaldal kaswawa puu juurikast hammastega finni, ronis wälja ja tänas õnne, et weel hingega peasis.

18. Sundi ja karu surm.

Nägi talu peremees ära, et metsloomad temale kuidagi enam rahu ei anna, kaewas suure augu, kattis selle filmatirjaks oksadega pealt finni, riputas sammalt peale, wiskas lihatiiki augu keskele ja läks koju.

Uga rebase kõht oli kole tühi. Tuli ta metsa tagasi ja tunneb seal lihahaisu.

„Do, keegi jätnud süa sambla peale lihatiiki maha,“ rääkis rebane; läks liha wõtma ja — kullus auku! Lihatiikk jäi aga ülesse sambla peale.

Tuli ka hunt jõe äärest ja wenis metsa poole, ka tema kõht oli tühi.

Korraga tundis ta kusagil lihahaisu!

Sunt ajas nina ülesse, wedas haisu, ei pannud tähele ja kullus ka rebase juurde auku.

Jstuwad mehikesed kahetesi augus, waatawad ülesse ja mõtlewad, kuidas wälja saada.

Korraga kuulewad nad ülewel sammusid.

„Kes on?“ küsib rebane.

„Mina!“

„Kes m i n a?“

„Metsakuningas karu! Alga mis teie seal teete?“
küsis karu.

„Kui sa kuningas oled,“ rääkis rebane, „siis peasta
meid siit ära!“

„Kuidas?“

„Anna käpp siia ja meie ronime wälja!“

Karu ulatas käpa alla; rebane ja hunt hakkasid
külge; karu tõmbas, — ei jõudnud seissta ja kukkus ise
ka sisse.

Nüüd olid kõik kolmekesi augus. Mis teha?

Karu oli wihane, lubas nad kõik ära murda, et nad
tema sisse olid tõmbanud.

Rebane waigistas karu ja seletas: „Waatke, mul
tuli hea nõu meelde, kuidas wälja saame! Sina, karu,
ole all, hunt läheb sinu selga ja mina tema selga ja
sealt wälja!“

„Wäga hea,“ ütles karu, „aga kuidas mina wälja
saan?“

„Oh,“ seletas rebane edasi, „siis lasseb hunt alla,
mina tema otsa — ja sina ronid wälja!“

„Dige!“ kinnitas karu.

„Alga kuidas mina wälja saan?“ päris hunt.

„Just niisama,“ seletas Reinuwader, „siis lasseb jälle
karu maha, mina ronin tema otsa, sina minu selga ja
sealt wälja!“

„Dige, wäga digel!“ finnitask hunt, „nii saame tõit wälja!“

Ja karu lastis alla, hunt otsa, rebane ronis wälja ja jäi augu äärele seisma.

„Ruule, tule nüüd sina alla!“ käskis karu rebast.

Rebane naeris ja ütles: „Eks see ole ju üks-ta-puhas, kas mina olen wäljas ja teie augus, ehk teie augus ja mina wäljas!“

„Muidugi on see üks-ta-tõit,“ finnitask hunt.

„Noh, kui ta üks-ta-kõik on,“ naeris rebane, „siis jään mina parem wälja,“ — ja kadus.

Teisel päewal tuli peremees, lõi karut hunti furnuks, kiskus nad wälja, nüüis nahad maha ja wiis need koju. Nõnda said hunt ja karu otja.

19. Eide surm.

Raua olid eite taati koos elanud; palju head ja palju paha näinud. Pill oli juba suureks kaswanud ja mehele pandud, ja nüüd elasid eite taati üksi üheskoos. Taat käis wäljas töös, ja eit koperdas kodu.

Ühel ilusal suwe õhtul, kui päewatööd tehtud olid, istusid eite taati ukse ees ja ajasid magust juttu. Wiimati läks eide jutt endiste aegade peale, kuidas siis palju hunta ja karusid olnud, nüüd aga weel rebast wahel harwa näha saab.

„Alga kahju on mul sellest ilusast walgest kanast,“ ütles eit, „mis sa kord rebasele andsid!“

„Ega see walge polnud!“ wastas taat.

„Mis nagu ta siis sinu meelest oli?“ küsis eit.

„Eks ikka kirju!“ finнитas taat.

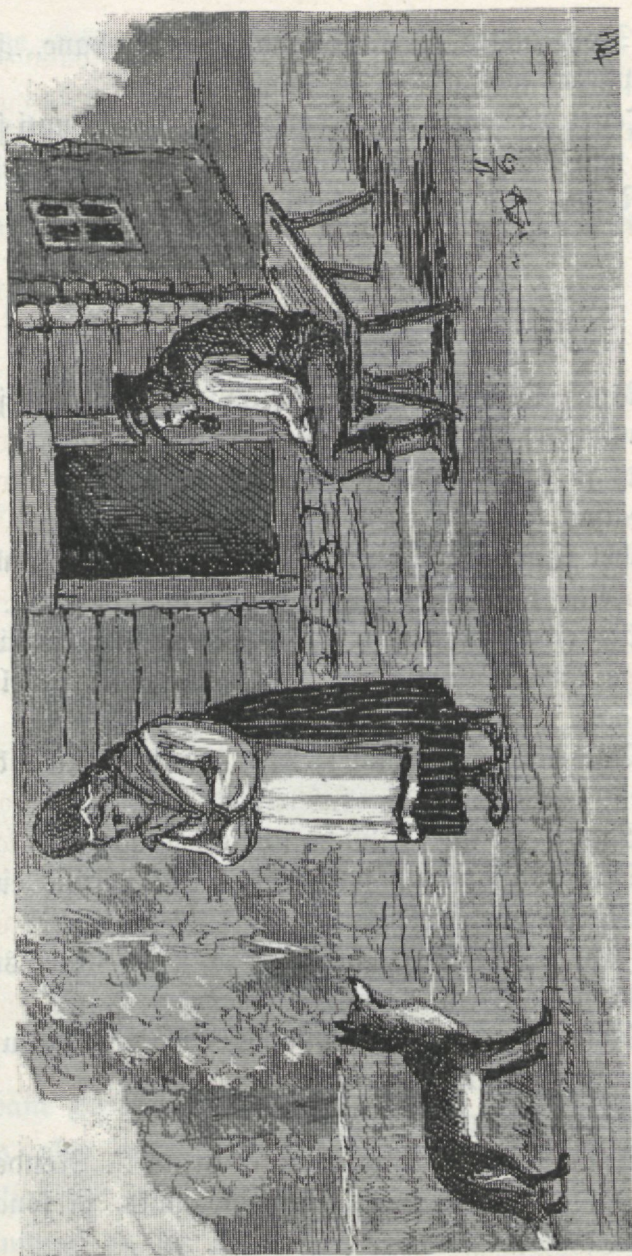
„Jah kirju, nagu minu pleek-kangas!“ kurjustas eit.

„Kirju, oli kirju!“ finнитas taat.

„Noh, näe nüüd wanainimese aru, nii palju tal ka weel meeles!“ pilkas eit.

„Kirju!“ tõendas taat.

Eit finнитas, et walge; taat, et kirju . . . Nende waidlemine läks ikka suuremaks ja tugewamaks, ja sõnad lendasid kiredalt.

Seda oli ka rebane kuulnud ja metsast wälja jooksnud.

„Kuule, ütle sina ise,“ küsis eit rebast nähes, „kas see kana, mis sa Ville eest said, walge ehk kirju oli? Taat ütleb, et kirju oli!“

Rebane jäi mõtlema, siis ütles ta: „Jumal seda teab!“

„Alga mine küsi Jumala käest!“ pillas taat.

„Seda wõib,“ kinnitas rebane.

„Kuidas?“ küsis eit imestades.

Ja rebane õpetas: „Waata, toa taga kaswab tapu, ja tapu ots ulatab taewasse. Tõuse mööda tappu ülesse ja roni taewasse ning küsi seal Jumala käest järele, kas see kana walge ehk kirju oli. Küll tema teab!“

Eit tahtis weel rebase käest midagi küsida, aga juba oli see kadunud.

Nüüd hakkas eit kõwasti taadi peale käima, et see taewa-reisi ette wõtaks: eide enesele selga upitaks ja mööda tappu taewasse tõuseks.

Taat arwas esiti, et eit nalja räägib, aga kui see ifka järele ei andnud, siis ütles taat: „Seljas ei wii mina, wana inimene, sind kufagile: kisud mu pitali, — ja muud midagi!“ Ja naljatades lisas ta otša: „Kui tahad, et kottis su taewasse wiin, siis läheme, aga muidu mitte!“ — sest taat arwas, et eit ometi kotti ei lähe.

Teisel päewal oli eit ka sellega nõus, sest kuidagi ei tahtnud ta lubada, et taadil õigus jääb. Ei aitanud midagi, eit ronis kotti, taat wõttis kotti suhu ja hakkas mööda tappu taewasse ronima.

Juba oli tükk aega möödas, aga taewast polnud weel nähagi. Eidel läks kottis aeg igawaks ja küsis:

„Kas taewas warsti käes on?“

„Paljalt kuu läks alles mööda,“ urises taat läbi nina. Jälle oli tütt aega mööda läinud, ja eide kannatus hakkas kakkema.

„Kas taewas veel kaugel on?“ küsis ta koticist.

„Paljalt päikene läks mööda!“ sõnas taat läbi mokkade ja lisas otsa: „Sing jääb juba kinni suurest ronimisest selle wana tühja kirju kana pärast!“

„Walge oli!“ hõiskas eit koticis.

Taadi meel sai üsna pahaseks, ja ta hüüdis täie suuga:

„Kirju!“ Rott kutsus aga hammaste wahelt wälja ja lendas alla maa poole.

Rui taat maha jõudis, leidis ta eide kotist furnult. Taadi kahju oli ärarääkimata suur. Rääs ta küll kõit targad läbi, aga hinge ei saanud eidele keegi enam sisse. Siis wõttis taat koti, pistis eide sisse ja ronis sellega uuesti taewasse: tahtis ta eide ise otsekohe taewasse wiia. Tapu lõppes aga natukene enne otša. Ulatas taat, ulatas ja pani koti põhja-naela otša rippuma. Seal seisab ta weel tänapäewalgi.

20. Rebase ots.

Pill kutsus küll taati enese juurde elama, aga taat ei tahtnud: wanal inimesel olla ükfinda parem! Alinus selts, mis tal nüüd weel jäi, olid tema kaks koera, mis nad omale pärast Pille pulmi kaswatasid.

Nendega oli taadil üsna selts elada.

Kõige rohkem pahandas ta aga rebase üle, kes eidele niisugust halba nõu oli andnud ja lubas seda rebasele kuhjaga kätte maksta. Ja see furd tuli ka.

Rebane oli jälle anedel wõõrjil käinud ja kõige ilusama ära wiinud. Taat kutsus koerad, pani nad warga jälge peale ja käs kis neid rebast kas elusalt ehk furnult koju tuua.

Koerad läksid.

Metsas said nad rebase jälgile ja hakkasid teda taga ajama. Küll katsus rebane jälgesid peita, aga asjata: läks rebane paremat kätt, läksid koerad paremat kätt, --

läks rebane wasakut kätt, läksid koerad wasakut kätt, ja nõnda nii kaugele, kuni rebase koju, suure kuuse juurte alla, kus rebasel pesa oli.

Lipsti! ronis rebane pesasse.

„Anna ani siia!“ küsis Pauka.

„Kui ei anna, võtame ise!“ ähwardas Polla.

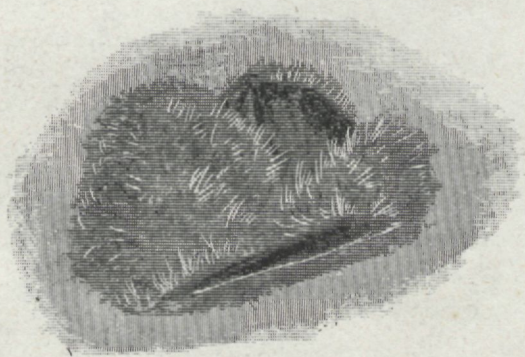
Rebane oli häbemata ja juba liiga julge: ta pistis saba puu juurikate vahelt välja ja naeris:

„Säh, siin on ani! Võtke, kui saate!“

Koerad kargasid sappa kinni ja — tirima! Tirisid, tirisid ja nõnda kaua, kuni rebase ise ka välja sikutasid.

Suurest kiskumisest ja rabelemisest oli aga rebasel hing sees välja läinud, ja palja furnud looma wiisid Pollat Paukat taadi kätte.

„Ometi wiimaks, sa võrukael, oled mu käes!“ sõnas wanataat, nüüis rebase naha maha ja laskis sellest enesele ilusa karwase talvemiitsi teha . . . Ja kandis taat seda mitu talvet . . . ja võib olla, kui ta ära ei ole furnud, et ta teda praegugi veel kannab . . .

Tallinnamaa kooliõpetajate wastastiku-abiandm. Seltsi

kulul on järgmised raamatud ilmunud:

- 1) E. Peterson. **Algharjutused**. Eesti keele õigestkirja ja kirjaseadmise õppimiseks. III trükk, h. 20 k. Raamat on kooli-walitsuse poolt koolides tarwitada lubatud.
- 2) — „ — **Eesti laste aabits** ja I aasta lugemise raamat koda ja kooli jaoks; II trükk; 108 lhk., hind 20 kop. Raamat on kooli-walitsuse poolt koolides tarwitada lubatud ja on ainus aabits, kust laps kergelt ja järjekindlalt lugema ja kirjutama võib õppida! Hulga wärwipiltidega. Üleüldine piltide arw 144.
- 3) — „ — **Etteütluste kogu** Eesti keele õigestkirjutuse ja kirjaseadmise õppimiseks. H. 60 k. Etteütluste kogu on igale ühele tarwiline, kes järjekindlalt õigestkirja ära tahab õppida.
- 4) — „ — **Raamat neile, kes oma lapsi armastawad** — on ainus omasugune raamat Eesti keeles, kus ligi poolsada Eesti tegelast oma armastamist alkoholi tarwitamise kohta awaldawad. Tarwilik raamat; iseäranis aga kooliõpetajatele ja wanematele. Hind 25 kop.
- 5) — „ — **Ennemuistsed jutud lastele**, ilusate wärwipiltidega; hind 15 kop. Kes oma häile lastele head meelt tahab teha, see ei jäta seda raamatut mitte ostmata.
- 6) Mag. Carl Recha, **Rehepapp ja wanapagan**, h. 10 k. Selles juttus westab mag. C. Recha regewärssides tuttawat lugu wanapagana silmade walamisest. Juttu kaunistawad kunstniku A. Uuritsa pildid.
- 7) Mamin-Sibirjak, „**Hall kael**“. Ilus jutustus, mida K. Rass ladusas keeles Eesti lastele jutustab. Raamat on algkeeles koolide raamatukogudesse soowitatud. Hind 15 kop.

PEARLADU: Tallinnas, Nunne uulitsal № 3.

Telefon № 498.

Hind köidetult
65 kop.

